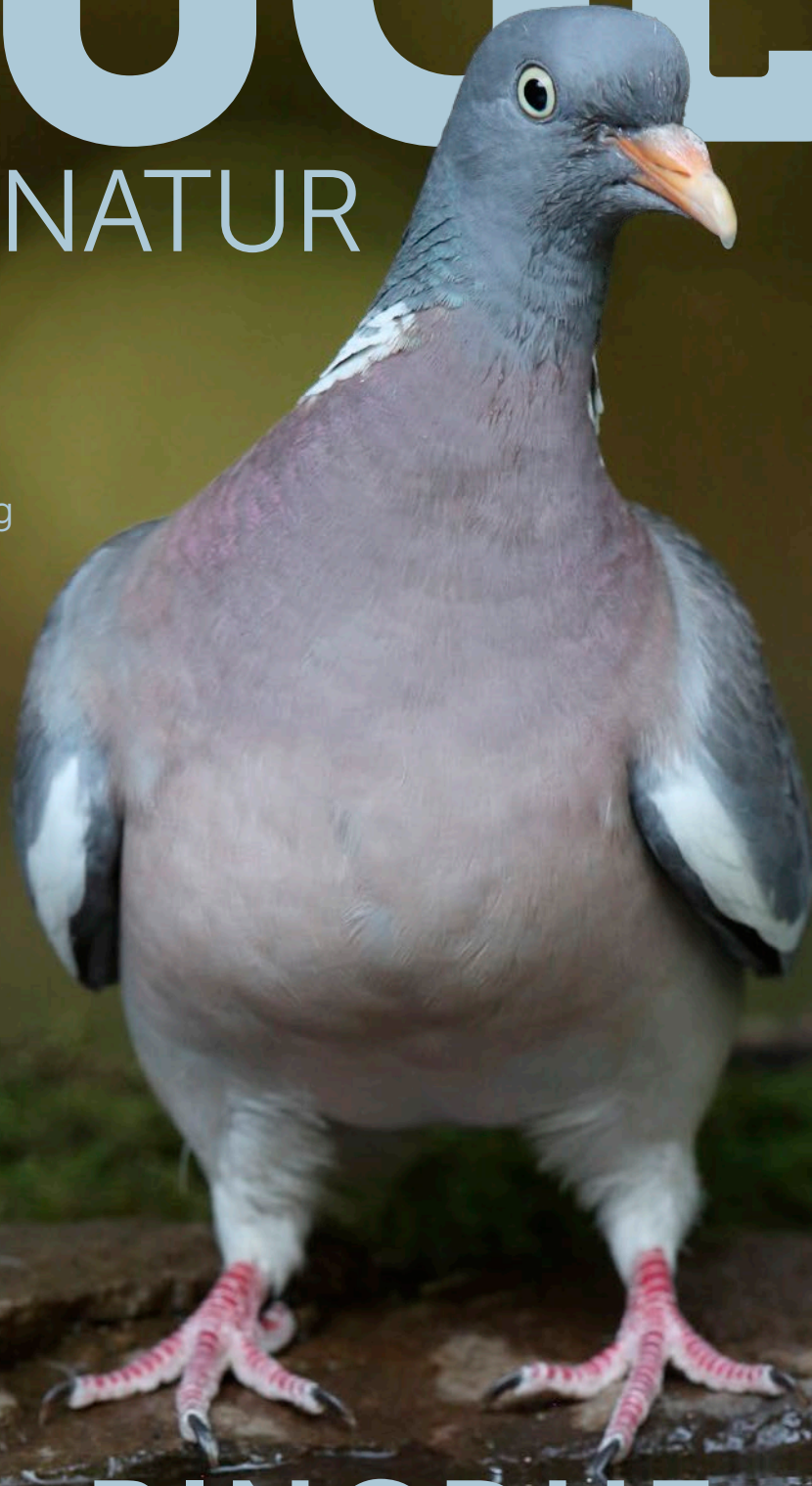

FUGLE

& NATUR

KOM MED
til Ørnens Dag

Landet med
de mange
BOMLÆRKER

SKATTEJAGT:
Find rovfuglens
rede

FOR BØRN:
KEND DIN
KÆMPEØRN

RINGDUE

FULD FART PÅ FAMILIELIVET

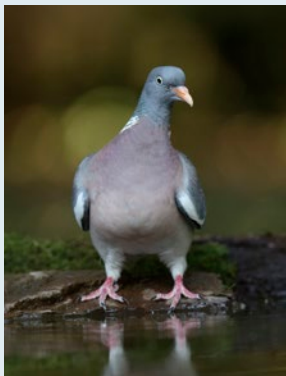

Dansk
Ornitologisk
Forening

BirdLife
DANMARK

Et bidrag der yngler langt ud i fremtiden

Ved at betænke DOF BirdLife i dit testamente er du - selv efter din levetid - med til at hjælpe vores truede ynglefugle og sårbare natur. Læs mere og få gratis hjælp til dit testamente på dof.dk/arv eller kontakt advokat Nils-Erik Norsker på tlf: 23 32 62 90.

KOLOFON

Forside

Ringdue.
Foto: Helge Sørensen

Udgivet af Dansk Ornitologisk Forening (DOF) / BirdLife Danmark

Vesterbrogade 138-140
1620 København V
Tlf. 33 28 38 00
(onsdag kl. 11-15).
Mail: dof@dof.dk

Redaktør (ansv.):

Karina Demuth
tlf. 20 85 89 69
karina.demuth@dof.dk

Korrektur:

Anne-Grete Ditlevsen

Annoncer:

Josefine Buus Jacobsen

Oplag:

18.000. ISSN: 1395-8860

Layout og tryk:

KLS PurePrint A/S

Udgivelsesdatoer 2026:

Nr 1, 2026: ca. 9. februar
Nr 2, 2026: ca. 4. maj
Nr 3, 2026: ca. 3. august
Nr 4, 2026: ca. 26. oktober

PÅ AFSTAND!

Et par smukke blå glenter begyndte først i september 2025 at yngle i et læhegn lidt uden for Aulum i Midtjylland. Det var første gang i Danmark og meget overraskende, for den yngler fortrinsvis syd for Pyrenæerne.

Allerede få dage efter at fuglene havde påbegyndt redebygning, kunne vi dog konstatere, at nogle få desværre så stort på både den private ejendomsret og beskyttelsen af de sjældne fugle. Derfor blev lodsejerne og DOF's afdeling i Vestjylland enige om nødvendigheden af et lille skilt i vejsiden med teksten: Adgang forbudt. Mulig yngleplads for BLÅ GLENTE. For at beskytte fuglene og ikke forstyrre dem bedes man respektere adgangsforbuddet til dette privatejede område. Der er rig mulighed for at se og fotografere glenterne fra vejen.

Nyheden om yngleparret spredte sig hurtigt, og folk strømmede til fra hele landet og endda fra vores nabolande. Fuglene sås fint på nogle hundrede meters afstand, og glade fugleinteresserede og fotografer i både privatbiler og minibusser kunne nyde synet af de fouragerende fugle uden på nogen måde at forstyrre dem. Fuglene gav ofte en flot opvisning i jagten på især områdets mange mosegrise. Også mange ikke-fugleinteresserede kom forbi glenterne, og begejstringen hos de mange fuglefolk smittede af.

Sidst i oktober opgav parret det meget sene yngleforsøg, men de forblev i området. Tilbage i vejsiden var blot det lille skilt med det klare budskab. Det er nu pakket ned, for hvem ved, om der igen bliver brug for det i 2026?

Virkede skiltet? Ja, heldigvis, for efter at det kom op, sås ingen forlade vejen for at komme tættere på glenterne. En stor tak til alle, der respekterede det lille skilt.

Derfor, når du ser en sjælden fugl, så overvej, hvordan du kan sikre, at fuglen ikke bliver forstyrret, og hvordan andre måske kan få glæde af at se sjældenheden, men på afstand. Kikkerter og teleobjektiver klarer fint den udfordring.

På vores hjemmeside har vi formuleret DOF's holdninger til færdsel i naturen, og foreningens Feltornitologiske Udvalg har desuden udarbejdet nogle retningslinjer, Når du finder en sjælden fugl. Her er der god hjælp at få med respekt for fuglene, den øvrige natur og andre mennesker.

Der er heldigvis mange gode eksempler på, at fuglefolk er blevet taget rigtig godt imod af lodsejere, når det sjældne kommer forbi. Man kommer rigtig langt, når blot man involverer lodsejerne og andre berørte. Flere har været med til at samle et lille beløb ind til den lodsejer, der i en periode forstyrres af glade fuglefolk, og glæden over den gestus er ofte stor. Selv oplevede jeg gæstfriheden hos en lodsejer, da jeg i efteråret 2024 gerne ville se en hvidstrubet spurv, der i en periode sås i en have i Vendsyssel. Jeg blev budt på kaffe og småkager ved et lille havebord, mens jeg ventede på spurven, og det selvom de i ugerne før havde haft hundredvis af fuglefolk forbi. Stor respekt for den venlighed.

Når sjældne ynglefugle skal beskyttes, skal fuglenes ve og vel altid komme i første række. Dernæst må man afgøre, om det er information og henstillinger der skal til, eller som med den blå glente et tydeligt: Adgang forbudt!

Der bliver sikkert brug for begge dele, når den næste nye ynglefugleart indfinder sig, og efter den blå glente, kan nærmest alt ske. En kraftig opfordring, når det sker: Hold afstand!

EGON ØSTERGAARD,
FORMAND DOF

Bliv Naturbeskytter og hjælp de danske mejser

Vidst du, at
topmejsen er en
blandt flere
mejsearter, som er
i bekymrende
tilbagegang?

Foto: Jesper Vingtoft

Som naturbeskytter gør du en konkret og varig forskel for fuglene og deres levesteder.

Læs mere og meld dig som Naturbeskytter på dof.dk/naturbeskytter eller støt nu med 19 kr. via MobilePay på 673526 med teksten 'naturbeskytter'.

Dansk
Ornitologisk
Forening

BirdLife
DANMARK

RINGDUE

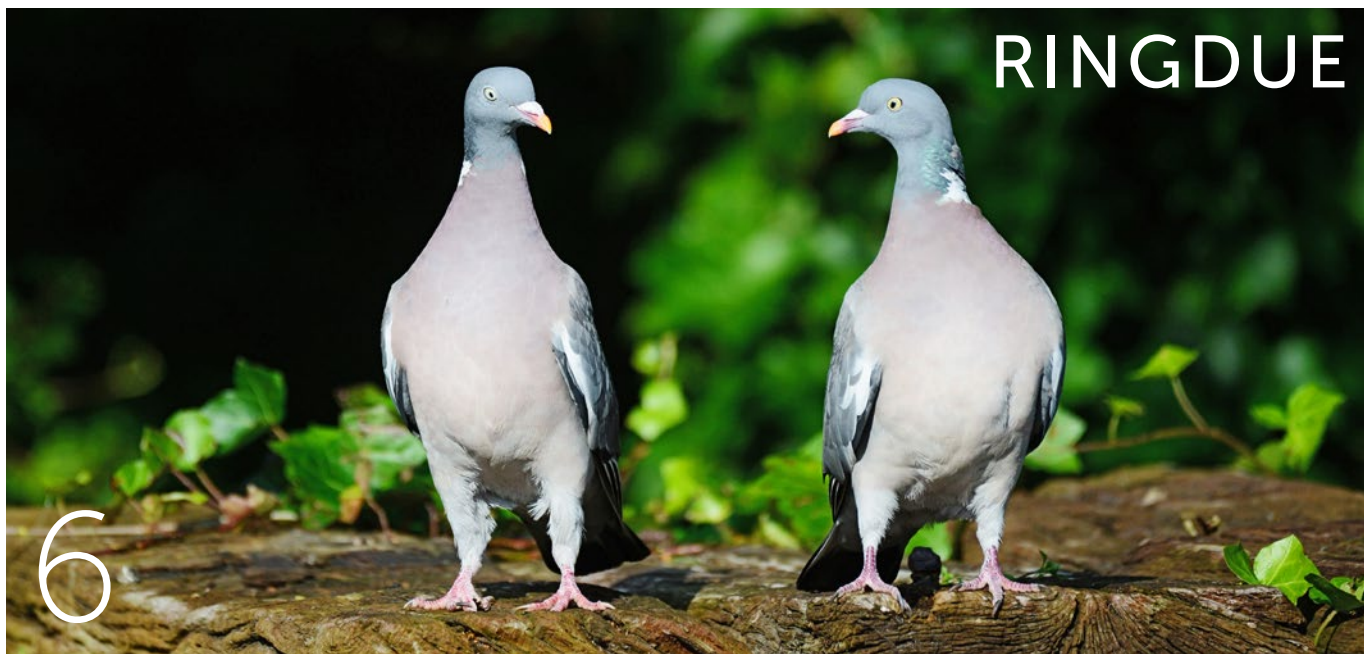

Foto: Jan Skriver

6

INDHOLD

Ringdue	6
Dus med Anders Tøttrup	12
Danmark siden sidst	18
Ørnens Dag 2026	22
Rovfuglereder	28
Nyt fra verden	36
Ørneklubben: Kend din kæmpeørn	38
Landet med de mange bomlærker	40
Ture og info	44

12

Foto: Karina Demuth

28

Hvepsevågerede.
Foto: Per Ekberg.

38

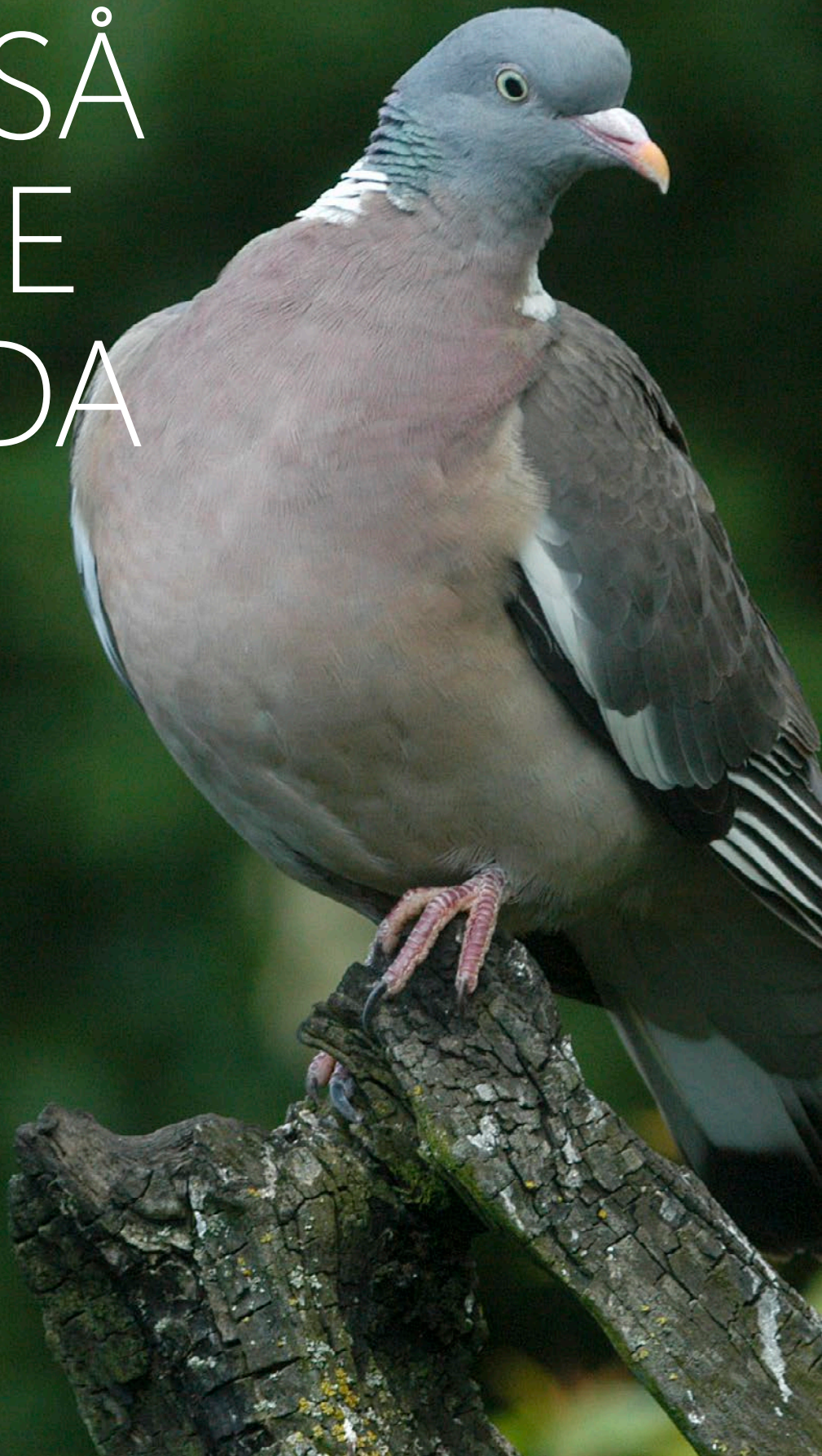
Kend din havørn.
Foto: Helge Sørensen

40

Bomlærke.
Foto: Helge Sørensen

IKKE SÅ RINGE ENDDA

Familielivet er en frugtbar affære hos Danmarks mest udbredte due-
art, ringduen, der med fire-fem kuld om året er en af de danske
fugle, der har den længste ynglesæson. Netop nu har ringduerne
forårsfornemmelser og kurrer højtlydt med budskabet 'klar, parat,
parring'. Særligt i byerne er duerne tidligt på færde med redebygning
og æglægning.

AF JAN SKRIVER

Da jeg forgangne efterår begyndte at
skrive dette portræt af ringduen, var fat-
ter due på reden i vinranken få meter fra
mit vindue netop blevet afløst af mutter
due til en tårn i udrugningens tjeneste.

Duerne var energiske omkring og på deres rede,
der var til at gennemskue, som det vakkelvorne og
sløsedede stykke arkitektur, den er. Kviste på kryds og
tværs og næsten gennemsigtig, så jeg kunne ane to
hvide æg gennem gulvet i duehjemmet.

Familielivet kalder året rundt

I vinteren 2019/2020, der er den varmeste vinter, som
er målt i Danmark, fik et ringduepar på min matrikel
en unge på vingerne i slutningen af november, netop
som juletræet uden døre var kommet på fode.

Parret opholdt sig omkring dets foretrukne træer i
hele den mørke tid i julemåneden og januar og var
straks klar til at fostre en ny generation, da februar
skruede op for lyset.

Ringduen har den måske længste ynglesæson af alle
danske fugle. I ti af årets måneder kan man opleve
ringduer på rede. Særligt i byområder kan man opleve
tidlige og sene kuld.

Den buttede due er med på top-ti over de mest
udbredte og almindeligt forekommende danske fug-
learter.

Da den seneste nationale kortlægning af Danmarks
ynglefugle gik over landet i fire år fra 2014, blev ring-
duen fundet ynglende i 96 procent af de 2.255 kva-
drater, som det danske landskab var delt op i under
tællingerne.

Helårsdue med fyldte spisekamre

"Ringduen har været i fremgang i Danmark siden
1980'erne og har de senere år fundet et stabilt højt
niveau på omkring 300.000 ynglepar", siger Knud
Flensted, der er biolog i DOF BirdLife.

Klimaændringer i retning af hyppigere lune vintre
stort set uden snedække har i stigende grad gjort
ringduen til en opportunistisk helårsdue, der er klar til

Ringduen yngler fra det tidlige forår til det sene efterår, ofte med fire-fem kuld i løbet af sæsonen. Foto: Ulrik Pedersen

- familieførøgelse, så snart vejrliget giver den et vink med et lavtryk fra vest. Desuden er føden blevet rigeligere for en udpræget vegetar som ringduen.

”Vi har de senere årtier oplevet et stigende antal oldenår, altså sæsoner hvor egen sætter mange frø, agern, og bøgetræerne bærer mange bog. Oldenår, der nu om dage forekommer med kortere intervaller sammenlignet med tidligere, er gunstige for ynglesuccesen hos ringduerne, der i løvskovene primært lever af bog. I sæsoner med mange bog kan skovbunden i større bøgeskove være levende af fouragerende ringduer. Også let adgang til frøkilder af spildkorn og majs i landbrugslandet er med til at øge udbuddet af føde for duerne”, siger Knud Flensted.

Kortere jagttid, færre nedlagte duer

I takt med en større viden om ringduens lange yngleperiode er jagttiden de seneste tre årtier blev forkortet i flere omgange.

I årene frem til 1994 måtte danske jægere nedlægge ringduer fra 1. august og et halvt år frem. Fra 1994 til 2006 var der jagttid på ringduer fra 1. september til udgangen af januar. I 2007 blev der kappet nok en måned af jagttiden, der da først begyndte 1. oktober og varede i fire måneder. Seneste justering af jagttiden på ringduen i Danmark fandt sted i 2011, da jagttiden blev fastsat til perioden 11. november

Ringduen får sit karakteristiske hvide halsbånd, når den er 5-7 måneder gammel. Den unge due kan derfor let forveksles med en huldue. Foto: Daniel Palm Eskildsen.

til og med 31. januar. Og den gælder fortsat.

”Den kortere jagttid har ligesom et større fødeudbud og mildere vintre været en afgørende faktor for bestandens fremgang. I slutningen af 1960’erne blev der nedlagt op imod 500.000 ringduer i Danmark. De senere år er jagtudbyttet faldet til omkring 120.000 ringduer”, siger Knud Flensted.

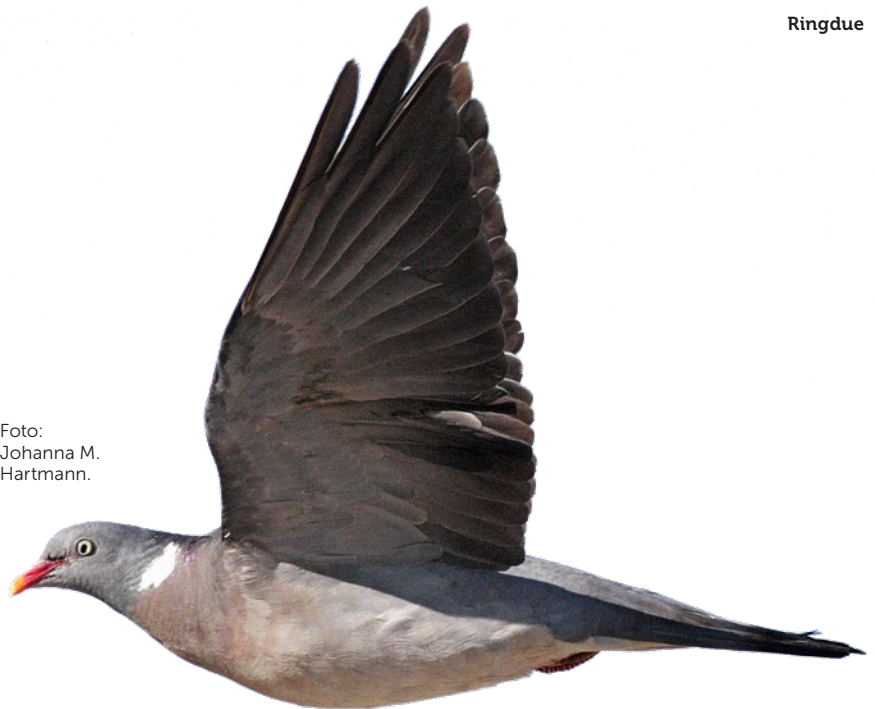
Kortere jagttid, færre nedlagte duer

I takt med en større viden om ringduens lange yngleperiode er jagttiden de seneste tre årtier blev forkortet i flere omgange.

I årene frem til 1994 måtte danske jægere nedlægge ringduer fra 1. august og et halvt år frem. Fra 1994 til 2006 var der jagttid på ringduer fra 1. september til udgangen af januar. I 2007 blev der kappet nok en måned af jagttiden, der da først begyndte 1. oktober og varede i fire måneder. Seneste justering af jagttiden på ringduen i Danmark fandt sted i 2011, da jagttiden blev fastsat til perioden 11. november til og med 31. januar. Og den gælder fortsat.

”Den kortere jagttid har ligesom et større fødeudbud og mildere vintre været en afgørende faktor for bestandens fremgang. I slutningen af 1960’erne blev der nedlagt op imod 500.000 ringduer i Danmark. De se-

Foto:
Johanna M.
Hartmann.

ner år er jagtudbyttet faldet til omkring 120.000 ringduer”, siger Knud Flensted.

Kromutter og fatter serverer duemælk

Mange fuglearter er gået tilbage i antal, fordi biomassen af insekter i vores del af verden er faldet dramatisk de senere årtier i takt med brugen af pesticider i industrilandbrugets monokulturer af korn, majs og raps. Der er ganske enkelt blevet færre af de småfugle, som

fodrer deres små unger med insekter, inden de flyver fra reden.

Ringduerne har gjort sig uafhængige af at skulle fange proteinrige insekter til sultne unger i deres første levetid. Duerne har ligesom pattedyrene deres egen mælkeproduktion.

Produktionen finder sted i kroen, der hos duer er en tyndvægget udvidelse af spiserøret. Når de voksne duer har provianteret i terrænet og ædt frø og frugter, som de fylder kroen med, danner ►

Det monogame duepar kurtiserer, 'kysser' og er sammen om at ruge og opfodre ungerne. Foto: Helge Sørensen.

Ringdue

særlige kirtler en tyktflydende og meget næringsrig væske, der kaldes duemælk. Mælken er rig på proteiner og fedt, og den kan i sin konsistens og lyse farve minde om hytteost.

Evnen til at danne fed mælk i kroen findes kun hos duer, flamingoer og kongepingviner, hvis afkom er fuglefaunaens flittigste krogæster, for ungerne må selv stikke næbbet ind i forældrefuglens hals og hente deres kromad.

Byggesjusk øger risikoen for æggerov

Ligesom solsorten var ringduen for århundreder siden en sky skovfugl, men skovduen, som er et ældre navn for arten, er god til at tilpasse sig. Den har lært at leve i et tæt naboskab med mennesket. Duen har bevæget sig fra skov til landsby og storby.

Ringduen er i stor stil flyttet ind i haver, villakvarterer og byernes parker, hvilket har øget artens livsrum betragteligt.

Også DOF BirdLifes biolog Knud Flensted har så at sige haft ringduen tæt inde på livet i haven omkring sin bopæl nær Bagsværd Sø nord for København.

”Jeg har boet på samme adresse i mere end 30 år og har gennem årene haft ringduer ynglende i min have flere gange hver sæson. Jeg kan se, at ringduerne har

Foto: Helge Sørensen.

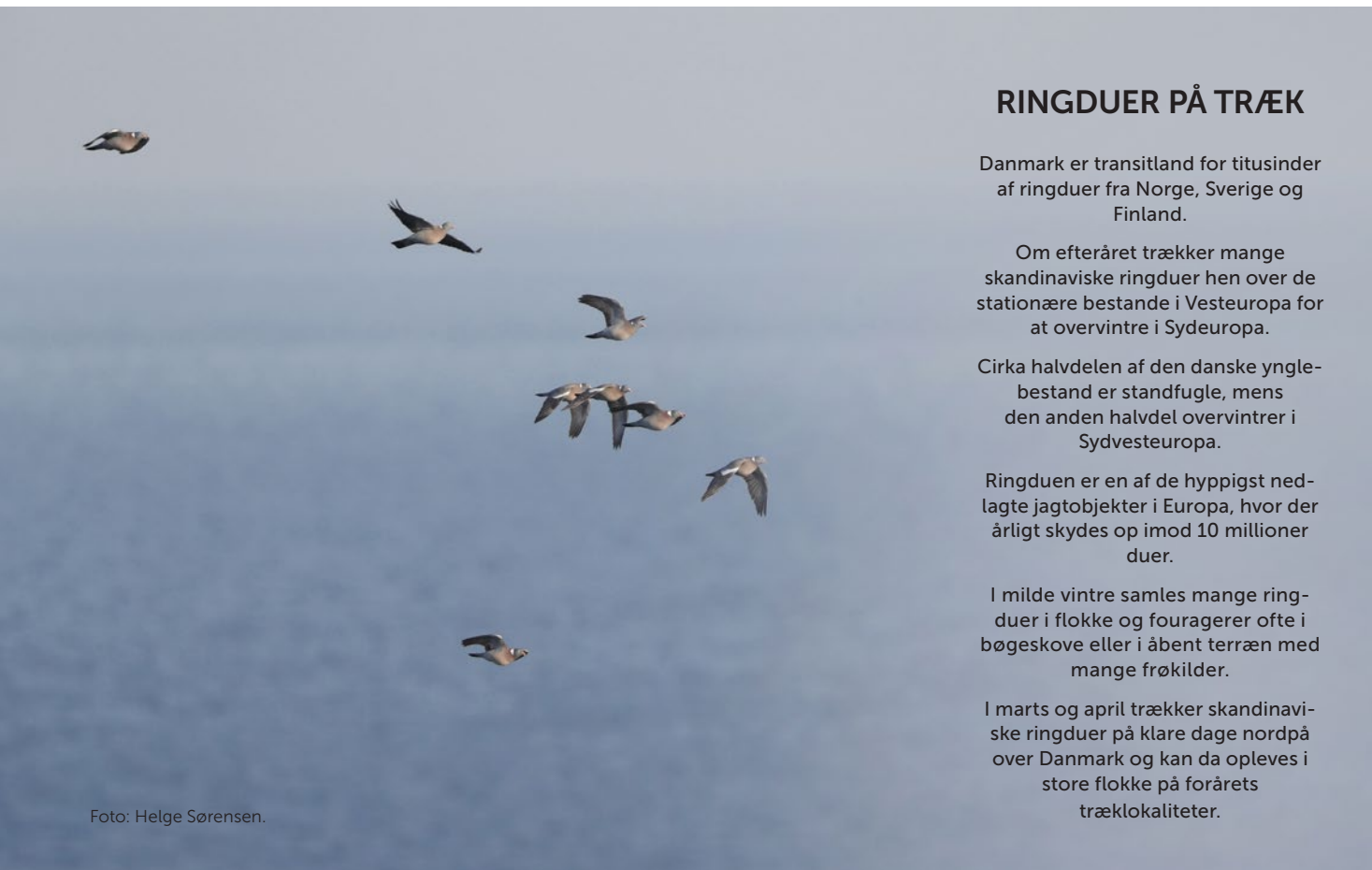

Foto: Helge Sørensen.

RINGDUER PÅ TRÆK

Danmark er transitland for titusinder af ringduer fra Norge, Sverige og Finland.

Om efteråret trækker mange skandinaviske ringduer hen over de stationære bestande i Vesteuropa for at overvinde i Sydeuropa.

Cirka halvdelen af den danske ynglebestand er standfugle, mens den anden halvdel overvintrer i Sydvesteuropa.

Ringduen er en af de hyppigst nedlagte jagtobjekter i Europa, hvor der årligt skydes op imod 10 millioner duer.

I milde vintre samles mange ringduer i flokke og fouragerer ofte i bøgeskove eller i åbent terræn med mange frøkilder.

I marts og april trækker skandinaviske ringduer på klare dage nordpå over Danmark og kan da opleves i store flokke på forårets træklokaliteter.

Foto: Helge Sørensen.

størst succes med at få en unge eller to på vingerne i deres første og sidste kuld. Midt på ynglesæsonen kniber det tilsyneladende med ynglesuccesen, når også kragerne har unger. Krager præderer ganske mange ringduer, formentlig fordi det er let at stjæle æg eller nyklækkede unger i dvernes åbne reder”, siger Knud Flensted.

Også musvåger og egern udgør risikomomenter i ringduens liv på hjemmefronten, der signalerer åbent hus snar-

ere end fæstning. Det sker også, at ringduers reder blæser ned, så langtfra alle kuld ender med succes. Der er en pris ved at være en tvivlsom udøver af byggesjusk.

De næste uger vil ringduerne i Danmark indlede en ny sæson, hvor hannen stiger op i parringsflugt og klapper højtlydt med vingerne. Og klapsalverne vil lyde over det ganske land. ●

Rejser til ISLAND & fokus på FUGLE

Island rummer mange sjældne og attraktive fugle.

Ikke så mange forskellige arter, men nogle i store antal. Der er sikkerhed for fx storkjove, islom, nordisk lappedykker, islandsk hvinand, strømand og odinshane. Også god chance for jagtfalk, dværgfalk og mosehornugle. Vi har to ture, dels en rundtur på 12 dage, hvor nord (med søen Mývatn), øst og syd besøges, dels en tur på 8 dage, hvor man bor på samme sted på Nordlandet og derfra besøger bl.a. Mývatn.

Fugle og natur i det nordøstlige Island / 8 dage

Rejseleder: Ib Krag Petersen

7.6. - 14.6. 2026 / fra Kastrup / Kr. 21.750

Inkl. dagstur til Vestmannaøerne / 12 dage

Rejseledere Peter Lange og K. Torben Rasmussen

8.6. - 19.6. 2026 / Fra Kastrup / Kr. 30.950

Team Island – en del af Vilholt Rejser ApS
Tlf. 29 62 80 77 // info@team-island.dk

team-island.dk

JEG KAN BLIVE VED, NÆRMEST UANSET HVAD

Professor Anders Tøttrup's dag er fyldt op med databehandling af fuglefakta og design af videnskabelige undersøgelser, der bl.a. er baseret på indtastninger fra DOF's aktive fugletællere. De fleste af hans venner er fuglekiggere, og når han skal slappe af og lade op, tager han ud i naturen, og ser på ... fugle.

TEKST OG FOTO AF KARINA DEMUTH

Dus med himlens fugle: Sværger du til Swarovski, Leica eller farmors gamle teaterkikkert? Hvad er din største oplevelse som fuglekigger? Og har du et fugletip, som du vil dele? I de kommende numre af Fugle & Natur tager vi rundt i landet og møder nogle af de mange personligheder, der sammen tegner DOF.

Som 10-årig hang han ud med de lokale feltbisser på Korshage. Nogle år senere arrangerede han selv DOF Ung-lejre, og siden har han været med i et utal af udvalg og grupper i DOF-regi, her iblandt ungdomsudvalget, repræsentantskabet, hovedbestyrelsen, videnskabeligt udvalg, DOF Københavns bestyrelse, redaktør på Fugle i felten, feltornitologisk udvalg og fuglestationsudvalget.

Fugle, fællesskab og frivilligt arbejde i fuglenes tjeneste har således været en gennemgående tråd. Både privat og professionelt, hvor han pr. 1. oktober 2025 blev Danmarks første professor i Citizen Science ved Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet.

Hvordan kom du til at se på fugle?

Efter lidt foderbræt og almindelige trækfugle ved sommerhuset begyndte min farmor hver morgen ved solopgang at køre mig til Korshage, så jeg var klar til de første trækfugle. De lokale feltbisser var fåmælte og generte mænd, der ikke diskuterede kendetegn, og som højst kunne finde på at mumle 'hortulan'. For tænk nu hvis man tog fejl. Så det var en lidt hård start for en ny fuglekigger.

Teknologisk set var vi dengang i en hel anden verden. Man ringede til en telefonsvarer og sagde fx 'set havørn i dag ved Sønderød'. Så blev beskederne samlet og indtalt på en ny telefonsvarer om aftenen, og alle de spændende fund blev meldt ud med en dags forsinkelse.

Sidenhen på DOF UNG-lejrene fik man lidt mere hjælp, og det var en kæmpe befrielse, da jeg oplevede de første fuglekiggere, der råbte op, når de så noget spændende. De blev foregangs personer på den lidt mere udadvendte måde at kigge på fugle på.

Har du en fuglementor? Min gymnasielærer Finn Nørregaard havde et fuglehold på Allerød Ungdomsskole, og han var en kæmpe mentor. Vi tog bl.a. på endagsture til Skåne for at se på ørnene og siden til Polen og Østrig. I DOF blev det Carsten Egevang, Peter Kock, Mads Bunch Jørn Larsen og Michael Funk, der fik mig engageret i foreningens arbejde.

Bedste fugleoplevelse? Jeg arrangerede DOF UNG-sommerlejre til Vejlerne i fire år i træk, og et af årene spottede jeg i Vejlerne en voksen udfarvet rosenstær. Det var superfedt at finde så sjældnen en fugl og vise den til de andre.

I dag er det bedste, jeg ved at tage en hel dag i Rørvig fra solopgang til solnedgang, hvor jeg bare ser på trækk. Hver fugl er en gave, og jeg står bare og tager imod. Jeg behøver nærmest ikke at spise, bare lidt kaffe, og så er jeg kørende.

Værste fugle-skuffelse? Måske den gang, da jeg kørte fra København til Vejlerne for at se klirryle. Det var massiv regnvejr hele dagen, det var nærmest umuligt at lede efter fuglen, og vi fandt den i øvrigt aldrig.

Bedste fugletip? Mit råd til den nye fuglekigger er: Spørg altid, hvis der er noget, som du er i tvivl om. Og til den erfarne: Vær flink og del ud af din viden. Det giver en kæmpe tilfredsstillelse at kunne dele med andre.

Kikkert? Den bedste kikkert er én, som du kender og er trænet i at bruge. I mit tilfælde en Swarovski 10 x 42. Håndteringen er en færdighed, der skal forfines og holdes ved lige, så man er helt skarp og hurtig. Hvis man holder pause, bliver man lidt rusten.

Hvad kan du godt lide ved at være i naturen? Når jeg er i naturen, lukker jeg alt andet ude og koncentrerer mig kun om, hvad jeg kan møde og opleve. Det er min måde at holde en god pause. En fugletur åbner hjernen, visker tavlen ren, sætter ideer i gang og efter sådan en tur kommer jeg godt igen, både privat og på arbejdet.

CITIZEN SCIENCE I DOF

Citizen Science er en videnskabelig metode, hvor forskere og frivillige samarbejder om at løse en problemstilling. Typisk vil en stor gruppe frivillige stå for indsamling af data, som efterfølgende bearbejdes af et team af forskere. Indenfor naturhistorie er der en århundrede lang tradition for Citizen Science, og i megen forskning er input fra såkaldte amatør-eksperter helt afgørende.

DOF er et flagskib inden for Citizen Science, og Punkttælling og Atlasundersøgelsen er gode eksempler. Mange fuglekiggere har en dyb viden om specifikke artsgrupper, og ved at opdele hele Danmark i kvadrater og få lokale frivillige til at registrere ynglefugle i det samme område, har man nu meget fine data, der går helt tilbage til 1970'erne.

Et eksempel på nye projekter er Spontantællinger, hvor man kan byde ind uden at binde sig til mere end en enkelt tælling på 5 minutter. Og Fugle i Ny Natur (FINN), hvor man overvåger fugle i områder, hvor naturen forvaltes på nye måder.

Jeg har også et stort netværk af folk, som jeg møder på trækstederne eller ved en sjælden fugl, og en stor del af det at være af sted er at møde folk, som jeg har kendt gennem mange år, og som jeg ellers ikke ville have mødt.

Fagligt deler jeg meget med professor Kasper Thorup, der er min tidligere ph.d.-vejleder og Knud Jensen, der er professor på Naturhistorisk Museum i Stockholm. Vi ser på fugle, tager på konferencer, laver feltornitologisk arbejde og har skrevet en del videnskabelige artikler sammen.

Yndlingsfugl? Jeg har et særligt forhold til **rødrygget tornskade**, og på Københavns Universitet blev vi de første i verden, der i 2009 lykkedes med at følge den lille ynglefugls rejse fra Danmark til Afrika og tilbage igen.

Hvad kan du godt lide ved fuglen som væsen?

Den enorme variation og tilgængelighed inspirerer til mange spændende spørgsmål inden for biologien. En indfaldsvinkel kan være alt fra en særlig art til arter, artsgrupper, vinterfugle, trækfugle, standfugle, forskellige livsformer eller kendetegn som bevægelser, dragt, lyd og habitater. Man kan iagttage dem i lang tid i deres naturlige omgivelser. Og så er de synlige indikatorer for forskellige forhold i naturen. Synet af en fugl bekræfter altid en naturoplevelse. Hvis der er rødrygget tornskade, ved man, at der er mange insekter. Og at det er et fedt sted at være.

Hvem deler du din fugleinteresse med?

Jeg har rigtig mange gode fuglevenner fra DOF, fx er vi seks fuglekiggere, der siden 1998 har haft en 'Socio-ornitologisk' klub, hvor vi stadig mødes minimum en weekend om året for at drikke rødvin og kigge på fugle.

Rejsen blev dokumenteret ved hjælp af en **lyslogger**, som fuglen bar i en sele på ryggen. Lysloggeren registrerer antallet af lyse timer i løbet af et døgn, og på den måde kan man se, hvor i verden fuglen har været hvornår. Vi satte loggerne på i 2009, og året efter fik vi fire fugle tilbage.

Rent praktisk foregår det ved, at vi fanger fuglen i net, sætter en logger på og slipper fuglen løs. Året efter skal vi så fange den samme fugl igen og aflæse data fra loggeren. Per Ekberg i Nordsjælland stod for at genfinde fuglene, så vi sammen kunne fange dem igen. Logger-fuglen er mærket med en farvering, og hvis man om foråret spotter den, sætter man atter net op. Det kan nemt tage en uge eller mere med konstant overvågning, og når fuglen ligger på rede eller har travlt med at fodre unger, kræver det, at man er ekstremt forsigtig og hurtig i håndteringen.

Hvad er du god til? Jeg er god til at starte projekter op, sætte et hold og skabe stærke samarbejder. Jeg er også god til at knokle på og lægge den arbejdsindsats, der skal til for at komme i mål. Det kan nogle gange kræve en stor vilje og mange mandetimer, og her kan jeg blive ved nærmest uanset hvad.

Hvad er du dårlig til? Jeg er ikke god til at sige nej. Derfor får jeg nogle gange sat lidt for mange ting i gang, og det kan være svært at komme i mål med det hele. ●

ANDERS TØTTRUP, 50 år, er biolog med Ph.d. i trækfugle og klimændringer og professor i Citizen Science. Han bor i Bagsværd, har sommerhus i Rørvig og er gift med biolog Majken Tøttrup. Sammen har de Elias på 18 år og tvillingerne Lea og Sara på 15 år. Anders Tøttrup har været medlem af DOF siden 1987 og er næstformand i Videnskabeligt udvalg.

Opdag Verden

Jubilæum
30 år

Colombia fugle- og naturrejse

Fra sneklædte tinder til frodige Amazonas

- Oplev et utal af forbløffende og farverige fuglearter
- Udforsk de enestående naturområder i Andesbjergene
- Nyd den prægtige Amazonasflod og regnskov
- Lad dig betage af vidunderlige kolibrihaver rundt om i landet

18 dage · hel/halvpension · max 12 delt · fra 47.990 kr.

14. september til 1. oktober

Fugle- og naturrejse i Indien

Nordøstindiens dyrerige nationalparker

- Nyd biodiversiteten i Himalayas forbjerge
- Kig efter næsehorn og tigre i Kaziranga National park
- Oplev det rige fugleliv i Nameri National Park
- Indiens eneste primat i Hoollongapar Gibbon Sanctuary

14 dage · helpension · max 16 deltagere · 31.990 kr.

16. til 29. november

Amazonas og Galapagos

Rig natur, regnskov og kæmpeskildpadder

- Opdag det unikke dyreliv på Galapagosøerne
- Bo 3 nætter i Amazonas-regnskoven med daglige udflugter
- Vandr på vulkanen Sierra Negra, verdens næststørste krater
- Se Ecuadors største og vandfald, Pailon del Diablo

17 dage · halvpension · max 20 deltagere · fra 38.990 kr.

1. april · 1. juli · 15. juli · 7. okt · 4. nov m.fl.

Fugleeventyr i Indonesien

Unik rejse til Bali og Vestpapua

- Fokus på enestående fugle- og naturoplevelser
- Oplev spektakulære paradisfugle på Ny Guinea
- Oplev Balis endemiske og stærkt udrydningstruede Bali Myna
- Støt lokalt bevarelsesarbejde for fuglene og deres levesteder

19 dage · helpension · max 15 deltagere · 49.990 kr

1. til 19. oktober

Mindre grupper · Danske rejseledere
86 22 71 81 · www.viktorsfarmor.dk

★ Trustpilot

Fremragende | 4,7 ud af 5

Viktors Farmor
WORLDWIDE EXPEDITIONS

**RABATTER
PÅ OP TIL 50%**
(medlemsrabatten på tøj
gælder ikke ved køb
på nedsatte varer).

NATURBUTIKKEN

TØJUDSALG I NATURBUTIKKEN

Naturbutikkens tøjafdeling takker af for denne gang. Det har været et spændende projekt, hvor vi blandt andet har været med til at indføre det svenske mærke Lundhags på det danske marked, men nu drejer vi nøglen om i tøjkælderen for at fokusere vores kræfter på andre ting. Der er derfor stort ophørsudsalg på næsten alle beklædningsgenstande i butikkens sortiment, med rabatter på op til 50% (medlemsrabatten på tøj gælder ikke ved køb på nedsatte varer).

Naturbutikken vil blive ved med at føre gummistøvler fra mærket GateWay1 samt diverse sokker fra Ulvang.

I den forbindelse kommer der også til at foretages en ændring, hvad angår medlemsfordelene ved at være medlem i Dansk Ornitologisk Forening. Medlemmer vil fra 1. februar 2026 kunne opnå 5% rabat på kikkerter og teleskoper samt 10% rabat på redekasser. Med rabatten på redekasser håber vi på at gøre det nemmere for vores medlemmer at få nogle flere redekasser op at hænge rundt omkring i haver og skove, hvor de kan gøre gavn for fuglene!

Udsalget af tøj varer så længe lager haves.

SIDEN SIDST DANMARK

AF JAN SKRIVER

Danmarks kyster skal tjekkes for døde havfugle

Suler, mallebukker, rider, alkefugle og lomvier er i havsnød i disse år. Flere bestande er gået dramatisk tilbage på grund af fødemangel, forurening, sygdom og ændringer i havmiljøet som følge af klimaændringer. I februar og marts vil der på denne dystre baggrund være målrettede strandvandring langs danske kyster. Formålet er at registrere og skaffe døde havfugle til forskning, der kan give os større viden om årsagerne til og omfanget af fugledøden på havet.

“Vi håber at mobilisere en større skare af frivillige ornitologer, som vil gå udvalgte kyststrækninger igennem for at lokalisere døde havfugle, der er skyllet i land. Man behøver ikke at gå mere end nogle få kilometer for at deltage. Det vigtigste er, at alle døde fugle i en afstand af cirka 20 meter fra vandkanten bliver registreret”, siger Simon S. Christiansen, der er leder af Skagen Fuglestation og DOF's tovholder i projektet. Og videre: “Desuden vil en mindre gruppe få til op-

gave hvert år at indsamle mindst 50 individer af nøglearter som sule, mallebuk og ride. Disse fugle skal obduceres af Aarhus Universitet i et forsøg på at fastslå fuglenes generelle tilstand og deres dødsårsager”.

Udover spontane tællinger vil der være en storstilet national tælling i dagene 28. februar-1. marts.

MELD DIG SOM STRANDVANDRER

DOF BirdLife indsamler data til projektet **Seabirds Under Pressure (SUPRE)**, der ledes af Aarhus Universitet, Institut for Ecoscience.

Hvis du vil tage en tørn som tæller eller hjælpe med indsamling og opbevaring af døde havfugle til obduktion, så kontakt DOF på havfugl@dof.dk. Eneste forudsætning for at deltage er, at du bruger DOFbasens indtastningsapp.

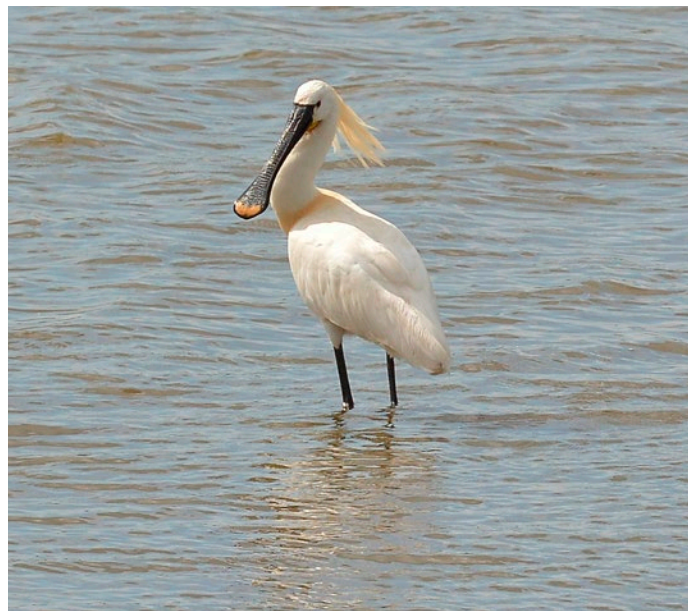
Sule. Foto: Jan Skriver.

Skovspurven har overhalet gråspurven

Gråspurven er gået markant tilbage som de fleste danskeres nærmeste nabo og har i dag en ynglebestand på ca. 275.000 par, hvor der i 1970'erne var op til flere end en million ynglepar. Det viser DOF's punkttællinger af Danmarks almindelige fugle.

"Gråspurven er i højere grad end skovspurven knyttet til landbrugslandet, hvor den kan finde frø, spildkorn og andet i tilknytning til husdyr. Nu om dage er der færre husdyr på græs, og det mindsker gråspurvens muligheder for at finde føde. Samtidig er mange stalde blevet hermetisk lukket, og det gør det sværere at finde redepladser", siger Joakim Matthiesen, der er biolog i DOF.

Også bestanden af skovspurve er på kort sigt gået lidt tilbage. Men fra 1980 til 2023 er bestanden faktisk gået ca. 50% frem, så den nu er på 325.000 par.

Skestorken har klaret sig godt i de seneste år. Foto: Charlotte West.

DOF tæller fuglene

Hvert sjette år sender Danmark en rapport til EU-kommissionen med en status på fuglelivet i den danske natur. Flere tusinde medlemmer af DOF har bidraget med optællingsdata, og den seneste afrapportering fra oktober 2025 viser foruroligende tilbagegang for næsten halvdelen af vores ynglefugle.

Især agerlandets fugle som sanglærke, stær, gulspurv og agerhøne er i markant tilbagegang, men også flere mejser og finker viser en nedadgående tendens i ynglebestandene.

Der er dog også lyspunkter. 17% af Danmarks ynglefugle viser stabile bestande, og 33%, her iblandt havørn, skestork, trane og stor skallesluger, er i fremgang.

Amanda i front for DOF UNG

Amanda Johannisson er ny forperson i DOF UNG, og en af hendes mærkesager er, at fuglekiggeri ikke behøver at være nørdet, stereotyp eller tidskrævende.

"At kigge på fugle kan sagtens bestå i en hurtig pause i parken, og nye digitale værktøjer som fx FugleBingo og de sociale medier gør det let at dele oplevelser med andre. Mange unge ser også naturen som noget, der både giver mening og livskvalitet", siger hun.

DOF UNG inviterer årligt til to-tre større lejre, hvor der bliver set på fugle på nogle af de bedste fuglelokaliteter i Danmark. Omdrejningspunktet er fællesskab og fugle, og lejrene kan være med til at skabe venskaber for livet. I løbet af de seneste år er antallet af DOF'ere under 30 år steget fra ca. 200 til 430 medlemmer.

Foto: Jesper Johannes Madsen.

SIDEN SIDST DANMARK

AF JAN SKRIVER

Havørn dræbt med gift på Langeland

En ung havørn er død på en kornmark nær Rudkøbing på Langeland efter at have ædt kød, der indeholdt insektgiften carbofuran. Giften har været ulovlig at bruge og besidde i EU siden 2008, og DOF har anmeldt giftdrabet til Fyns Politi.

Ørnen blev fundet 31. marts 2025, men blev først obduceret i december. I obduktionsrapporten slår veterinærerne på Statens Serum Institut, Københavns Universitet fast, at der kan gå timer fra indtagelsen af carbofuran til døden indtræffer. Den unge havørn kan derfor godt have ædt lokkemaden 20-25 kilometer fra det sted, hvor den blev fundet død.

”Det er stærkt bekymrende, at vi næsten hvert år i en lang årrække har fundet rovfugle, der er døde af carbofuran, selv om det er 15 år siden, at giften blev forbudt i EU. Midt i det triste kan vi nu glæde os over, at man som led i det ny politiforlig har afsat 10 millioner kroner om året frem mod 2030 til en ny politienhed, der skal efterforske natur- og faunakriminalitet, siger DOF’s formand Egon Østergaard.

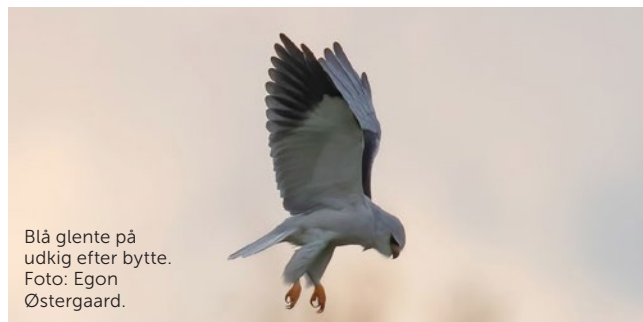
Den forgiftede havørn var en han med et vingefang på 226 centimeter. Foto: Marianne Krag Petersen.

Sensation i kulden: Blå glente gjorde yngleforsøg i Danmark

I godt to måneder i efteråret 2025 holdt et par blå glenter til ved Aulum i Vestjylland, hvor de ekstremt sjældne rovfugle forsøgte at yngle uden held. Det er første gang i Danmark, at blå glente ses så sent på året. Flere end 1.000 mennesker kom forbi for at opleve en af de formentlig største ornitologiske sensationer nogensinde i Danmark.

Glenterne byggede rede først på efteråret, og fra cirka 15. september lå de på skift på redene, men sidst i oktober opgav de. Den ene af fuglene blev i området til 6. januar 2026.

”Der holdt mange krager og skader til i nærheden af rede-træet, så kragefuglene kan godt have taget rovfuglenes æg”, siger ornitologen Ole Olesen, der har fulgt de blå glenter, lige siden de blev opdaget i området.

Blå glente på udkig efter bytte.
Foto: Egon Østergaard.

Mange danskere kan have svært ved at bestemme en spætmejsje. DOF’s Fuglebog hjælper med svaret.
Foto: Lauge Fastrup.

Gratis Fuglebog-app er tilbage: Sæt navn på fuglen

DOF’s Fuglebog er en gratis fugleapp, der hjælper den ikke så erfarne fuglekigger med at bestemme de mest almindelige fugle i Danmark. Appen er en videreudvikling af et tidligere DOF-produkt og er efter en pause på et år relanceret med økonomisk støtte fra en anonym donor og to frivillige softwareudviklere.

”Når du åbner appen, bliver du guidet gennem nogle få spørgsmål: Hvor stor er fuglen? Hvor opholder den sig? Hvilken farve har den? Og hvilken årstid er det? Ud fra dine svar giver appen et hurtigt bud på arten”, siger Timme Nyegaard, der er biolog i DOF.

DOF’s Fuglebog bygger på data fra DOFbasen, hvor fugleentusiaster over hele landet deler deres observationer. Derfor tager appen højde for, hvilke fugle der faktisk findes i Danmark netop nu, og hvor du typisk kan møde dem.

KOM PÅ EVENTYR MED ØRNEKLUBBEN

KUN FOR BØRN

Ørneklubben er for dig, der er mellem 6 og 12 år og godt kan lide fugle og natur.

Som nyt medlem får du en velkomstpakke, der indeholder en kikkert og en Ørneklub t-shirt, så du er bedre klædt på til at udforske naturen - enten derhjemme eller med Ørneklubben. Du får også adgang til en masse spændende fugleture for børn, hvor du kan se ørne og andre seje fugle med vores dygtige turguider. Turene afholdes forskellige steder i landet, og et års medlemskab koster 265 kr.

Læs mere og meld dig ind på: ørneklubben.dk

VI FEJRER ET BRAG AF ET YNGLEÅR

Der er masser af ørn i det danske landskab, og søndag den 22. februar inviterer DOF's dygtige ornitologer og ørneeksperter til Ørnens Dag. Det er gratis og alle er velkomne.

AF KARINA DEMUTH

Foto: Helge Sørensen

Enorme vingefang, store naturoplevelser, vilde ørne-rekorder og gratis hjælp og vejledning til vinterens fugleliv – alt sammen håndholdt af nogle af Danmarks bedste, sødeste, dygtigste og mest engagerede ornitologer: Der er nok at glæde sig til, når DOF for 20. gang inviterer hele landet til Ørnens Dag søndag den 22. februar 2026. Det eneste det kræver for at være med er, at man udser sig

det nærmeste lokale arrangement og så bare møder op. Alle er velkomne også ikke DOF'ere og folk, der som udgangspunkt ikke ved det mindste om fugle, og man behøver ikke engang at tilmelde sig på forhånd.

Fyns faste ørne

Flagskibet på Ørnens Dag er den kæmpestore majestætiske havørn, og dem er der efterhånden kommet en del af i det danske landskab. I den seneste ynglesæson fik ikke færre end 186 par

havørne i alt 231 unger på vingerne, og det er det højeste antal unger på dansk jord i over hundrede år.

Et af de steder, hvor der er ekstra meget ørn, er på Fyn, hvor rede- og lokalkoordinator i Projekt Ørn/DOF Fyn Torben Hvass i løbet af sommeren 2025 kunne melde hele 40 unger på vingerne. Som base for Ørnens Dag har DOF Fyn valgt Stige Ø lidt uden for Odense, og her trækker typisk ca. 400 gæster forbi i løbet af dagen.

"Fra Stige Ø har vi en forrygende udsigt

Foto: Børge Langkilde Rasmussen.

Foto: Jan Erik Hansen.

over til Vigelsø og til mange forskellige spændende fugle omkring de gamle diger cirka 1 km ude. Det er her, at ørnene holder til, og når man ser dem gennem de opstillede teleskoper, føles de helt tæt på”, fortæller Børge Rasmussen, der er tovholder på årets arrangement. “Nogle gange har der været helt op til seks ørne på én gang, og sidste år var der endda to af ørnene, der var så glade for hinanden, at vores besøgende helt bogstaveligt kunne se, hvordan det foregår, når der skal unger i reden”.

Da ørnene ikke er ringmærkede, er det svært at sætte navn og adresse på de enkelte individer, men et godt bud er at det er ørneparret fra Kertinge Nord, ca. 7 km fra fjorden, der bl.a. kan ses i kikkerten. På denne tid af året er de ikke så tæt knyttet til reden, så derfor tager de tit på nogle gode ture. De øvrige vil typisk være unge ørne, der endnu ikke har dannet par og etableret territorie, og som derfor roterer lidt rundt i landskabet.

De seneste år har der også været

sæler, der har ligget og solet sig på store sten i inderfjorden. Andre af områdets spændende arter er blå kærhøg, mosehornugle, der jager om dagen, musvåger, tårnfalke og masser af smukke andefugle.

Røverhistorier og dramatiske jagtscener

Alle Ørnens Dag-lokationer rundt om i landet er udvalgt, fordi der netop her er ekstra stor sandsynlighed for at få ørn i sigte i løbet af dagen. Mange steder ligger også med en flot udsigt over sø eller hav, for områder over og omkring vandet ►

Foto: Erik Thomsen.

Foto: Torben Hvass.

Foto: Jan Erik Hansen.

Foto: Jan Erik Hansen.

► er havørnens foretrukne jagtmark.

”Indimellem kan vi være heldige at opleve ørnene jage over fjorden”, fortæller Henrik Kalckar, der er formand for DOF Fyn og en af de aktive fugle-faglige formidlere ved Stige Ø.

”For at få fugl på menuen kræver det, at man er en dygtig jæger, og hver slags byttefugl kræver sin egen særlige taktik”, forklarer han. ”Når ørnene begynder at glide rundt over en flok, vil blishønsene fx søge helt tæt sammen som én organisme, og det gør det nærmest umuligt for ørnene at

udse sig et bytte. En anden overlevelsesstrategi er at slippe af med ørnene ved at dykke ned under vandet, og især skallesluger og ederfugl klarer sig godt på denne måde. Sværere er det for gæssene, der ikke kan blive under vandet særlig længe, og her vil ørnene forsøge at udmatte gåsen ved at flyver tæt over den og presse den til at blive ved med at dykke.

Historien om de forskellige overlevelses- og jagtstrategier giver en god forståelse for, hvorfor ørne først kan yngle, når de er omkring fem år gamle.

Først da er de nemlig erfarne nok til at kunne skaffe føde ikke bare til sig selv, men også til ungerne hjemme i reden.

Særlige aktiviteter for børn

I de store telte på formidlingsbaserne vil ornitologer stå klar til at dele deres store viden om områdets fugle. Nogle steder vil der også være et særligt telt eller aktiviteter, der er kun for børn.

”Det er en fornøjelse at opleve, hvor gode børnene er til at tale sammen også selvom de ikke kender hinanden på forhånd”, fortæller

Foto: Torben Hvass.

Foto: Torben Hvass.

Foto: Jan Erik Hansen.

DEN GODE HISTORIE OM DE DANSKE ØRNE

En flyvende ørn er en uforglemmelig oplevelse. Størrelsen, det enorme vingefang og de brede vinger indgyder beundring og fascination, og siden oldtiden har ørnen været et stærkt symbol på overblik, styrke og myndighed.

Fuglen er hjemmehørende i Danmark, men sidst i 1800-tallet, hvor jagtvåben blev hvermandseje, begyndte en hård tid for de store flyvere. Da de tager de samme byttedyr som jægerne, fik man i en periode endda udbetalt skydepræmier for at indlevere ørnekløer som bevis på drabet, og fra begyndelsen af 1900-tallet var ikke en eneste ørn tilbage i Danmark

Heldigvis ændrede synet på ørnene sig op gennem den sidste halvdel af 1900-tallet, og i 1990'erne kom de første ørne efter 100 års fravær tilbage og fik unger på vingerne. Siden er det kun gået én vej, så vi i dag kan vi glæde os over 181 ynglepar fordelt over det meste af Danmark.

Børge Rasmussen, der udover at stå for Ørnens Dag på Fyn også er aktiv som Fugleambassadør med et særligt fokuspunkt på foreningens mindste. 'Hvor mange point har du på FugleBingo', er der måske en, der spørger. Og så er snakken i gang".

Ved børneteltet på Stige Ø kan børnene blandt mange andre aktiviteter være med til at bygge en kæmpe ørnerede.

"Der er selvfølgelig også opstillet teleskoper i børnehøjde, og ved siden af har vi en ørn i fuld størrelse udskåret i

krydsfiner. Når vi fortæller dem, at en havørns vingefang er på cirka 250 cm, siger det dem nemlig ikke så meget. Men når de selv måler med armene på vores model, kan man se det i deres øjne, når det pludselig går op for dem, hvor stor sådan en havørn egentlig er. ●

Kom med til Ørnens Dag og inviter familie, venner og naboer med. Læs mere og find dit lokale arrangement på dof.dk/ørnensdag.

FREMTIDEN INDENFOR STABILISERENDE TELESKOPER

Højere
forstørrelse
og mere
lysindtag

ST BALANCE 14-35X50

—
Pris kr. 25.600,-

5% rabat for medlemmer

Større
synsfelt
ved laveste
forstørrelse

AT BALANCE 18-46X65

—
Pris kr. 27.100,-

5% rabat for medlemmer

I november 2025 udkom der to nye teleskoper fra Swarovski Optik: **AT Balance 18-45x65** og **ST Balance 14-35x50**. Hermed er døren åbnet til et nyt kapitel for firmaets fantastiske produkter!

Det iøjnefaldende ved de to teleskoper, er implementeringen af Swarovskis nye Swarobalance-teknologi, der giver teleskoperne en intern billedstabilisering. Hermed elimineres størstedelen af de rystelser i billedet, man ellers er vant til, når man benytter sig af høj forstørrelse i fx blæsevejr ved kysterne. I modsætning til billedstabiliseringen i mange kameraer, er Swarobalance nemlig en kæmpe fordel, når man også benytter sig af stativ.

Men de nye teleskoper har mere at byde på: Ved Swarovskis fremvisning af teleskoperne i Østrig og sidenhen på fugletur i Danmark, har vi i Naturbutikken kunnet konstatere, at Swarobalance leverer så kraftig stabilisering, at man kan opnå et roligt billede ved 45x – helt uden stativ! Samtidig er stabiliseringen mere behagelig og effektiv, end hvad vi ellers har prøvet fra andre mærker. Når dette kombineres med den sædvanlige Swarovision, der garanterer et flot, lyst billede, kan selv fugle på store afstande nu ses flot, uden at man behøver slæbe stativet med på

gåturen. Naturbutikken har også haft testet teleskoperne fra passagersædet i en kørende bil og fra dækket af en sejrende båd. I begge tilfælde har vi kunnet konstatere, at man kunne få et roligere billede på høj forstørrelse, end man ellers kan med en håndkikkert med 8x eller 10x. Har man således en chauffør med, kan man altså køre rundt i fx Lille Vildmose og lede efter kongeørne eller andet spændende, uden at skulle stoppe bilen med regelmæssige mellemrum for at gennemsnøge trætoppene.

Der er som nævnt to forskellige modeller: **AT Balance 18-45x65** og **ST Balance 14-35x50**. "A" står for "Angled" (vinklet) og "S" står for "Straight" (lige), og hermed beskrives én af de store forskelle på de to modeller. Den vinklede model kan for nogle være lettere at holde i en fast stilling i lang tid, mens den lige model kan være mere intuitiv at finde fuglen i. Målene på de to modeller er også forskellige: AT Balance kan opnå en højere forstørrelse og har mere lysindtag, men ST Balance giver mulighed for et større synsfelt ved laveste forstørrelse. Begge modeller kan i skrivende stund afprøves i Naturbutikken, så man kan finde ud af, hvilken man foretrækker. Vil man vide mere, kan man også se vores videoanmeldelse på Naturbutikkens hjemmeside.

Rovfuglerede

Hvepsevågerede.
Læg mærke til den
ovale form. Foto:
Per Ekberg.

VINTERENS BEDSTE SKATTEJAGT

Foto: Per Ekberg.

HVÆPSEVÅGEN

Hvæpsevågen kommer sent hvert forår (fra midt maj) og yngler oftest i ældre bøgeskovsområder, hvor der næsten altid er et lille fugtigt område tæt på. Hvis den er i tidsnød, vil den typisk søge at overtage en eksisterende rede. Men ellers vil den bygge højt oppe på en sidegren og med en oval form bygget af friske grene med løv på. Derfor er reden også let genkendelig om vinteren, hvor man ser det visne løv på reden. Sommetider kan man finde 'hvæpsekager' under reden som tegn på, at den har fodret unger.

At finde rovfuglereder er en slags skattejagt, som man kan blive bedre og bedre til. Ved at registrere rederne kan vi følge bestandenes udvikling og samtidig beskytte fuglene mod forstyrrelser.

AF LUISE OG PER EKBERG

D

et er koldt, og skoven er lidt kedelig om vinteren, hvor skovens ynglefugle har forladt området og er trukket til varmere himmelstrøg med en større mængde føde.

Hvorfor er det så stadig både spændende, sjovt og fascinerende at gå i skoven om vinteren, kan man spørge? Det har vi et bud på.

Vinterskovens unikke muligheder

Hver vinter går vi skoven igennem for at finde alle de steder, hvor rovfuglene har bygget rede, og vi gør det netop på denne årstid, fordi bladene er faldet af træerne, og vi derfor lettere kan få øje på de store mørke klumper, som ligger i trækronerne. Om sommeren, hvor løvet dækker, kan rovfuglene nemlig ligge uset i rederne og ruge og opfostre deres unger, og vi har ingen eller få chancer for at finde reden.

Musvågerede
i birketræ.
Foto: Per
Ekberg.

Foto: Erik Biering.

MUSVÅGEN

Musvågen kan både optræde som standfugl og som trækende gæst i Danmark. På ynglepladsen er det en sky fugl, som yngler i de områder, der ofte er lidt svært tilgængelige og uden forstyrrelser. Den bygger sin rede tæt på stammen af tynde kviste, og reden er ofte lidt flad i faconen. Når fuglen er aktiv om foråret lægger den ofte friske grangrene på redekannten. Under ynglesæsonen er der mange klatter under reden. Hvis man først finder reden et par måneder efter, at den har været brugt, vil klatterne være skyllet væk af regnen.

- Vi kan fx have gået i skoven hele sommeren og grublet over hvepsevågens tilstedeværelse på bestemte steder, men ikke kunnet lokalisere dens rede, og har den overhovedet ynglet denne sommer? Så går vi i skoven igen, når løvet er faldet og udvælger egnede områder, som vi trævler igennem, og pludselig får vi øje på den: En stor klump grene ude på en sidegren. Det må være hvepsevågens rede, og kan vi så finde tegn på, at den har været i brug i løbet af sommeren? Hov..., der ligger en gammel hvepsekage! Jo, så må hvepsevågen have ynglet. Det er sådanne oplevelser, som giver et kick – yes... det lykkedes.

Redefund beskytter rovfuglene

Jamen hvorfor skal vi da finde rovfuglenes reder?
Det giver ingen mening?

Jo, det giver faktisk rigtig god mening, for vi bruger oplysningerne om redernes placering og redernes ejere til at meddele lodsejerne, at der er en fugl,

de skal beskytte og passe på, dels når de fælder træer, og dels når de skal planlægge større arrangementer såsom MTB-løb, orienteringsløb mm.

Det er nemlig forbudt ifølge naturbeskyttelsesloven at forstyrre og ødelægge fuglenes reder op til og i yngletiden. Og da lodsejerne ikke altid er bekendt med rederne, så hjælper vi med at finde dem.

Herudover bruger vi også oplysningerne til at beskrive bestandenes op- og nedgange, så vi på landsplan har overblik over, hvordan det går med vores rovfugle. De oplysninger samler vi i DOF's rovfuglegruppe, som nu har registreringer fra mere end 50 år. Det er meget vigtige oplysninger.

Hver art har sin egen byggestil

Udover at hjælpe rovfuglene, så er det en hel skattejagt, når vi går i skoven for at finde rederne. Det er spændende at lokalisere de mulige områder (som kommer med erfaringen) og også at identificere de enkelte reders ejermænd.

KOM MED I ROVFUGLEGRUPPEN

Rovfuglegruppen har brug for flere medlemmer, som har lyst, tid og energi til at følge de almindelige rovfuglearter i et bestemt område over flere år. Det kunne måske være dig?

En nærmere vejledning til at finde og artsbestemme rovfuglerederne kan findes under Rovfuglegruppen på DOF's hjemmeside:

Rovfuglene bygger nemlig ikke hvor som helst, og de enkelte reder har bestemte karakteristika, som gør, at vi i de fleste tilfælde kan afgøre, om reden er bygget af musvåge, duehøg, rød glente eller hvepsevåge, som er de almindeligste rovfugle at finde i skoven. Det kunne også være en ravnerede, ►

Foto: Per Ekberg.

En netop flyvefærdig duehøgeunge sidder tæt ved en meget stor rede i et lærketræ.
Foto: Per Ekberg.

DUEHØGEN

Duehøgen, som er en standfugl, starter ynglesæsonen tidligt og er ved redeområdet det meste af året. Den yngler i stort set alle arter træer, men vil næsten altid være i nærheden af et tæt granområde, hvor den kan søge tilflugt ved forstyrrelser. Den lægger reden tæt på stammen og bygger ofte flere reder i samme territorie, da den skifter mellem rederne, formentlig på grund af utøj og forstyrrelser. Rederne kan blive meget store og høje, nogle gange mere end 1½ meter høje, hvis de er gamle, da parret bygger videre på dem hvert år. Reden er bygget op af små kviste, ofte af lærk. Den er let genkendelig, da der altid vil være knoglerester fra fugle og pattedyr under reden. Herudover vil der lige efter ynglesæsonen kunne findes mange klatter under reden.

Rød glenterede med flyvefærdige unger. Bemærk 'pynt' og bytterester på redekanten.
Foto: Per Ekberg.

RØD GLENTE

Rød glente kan både opleves som standfugl og som trækkende gæst. Den lægger oftest sin rede i skovbryn og gerne tæt på skovløberhuse eller andre ejendomme, da den er en skraldemand og rydder alt op. Den bygger både i små undselige unge træer og store gamle træer af forskellige arter. Reden er bygget af kraftige grene og bliver beriget med alverdens klude, handsker, snore, farvede plastposer, fåreuld og sågar trusser hentet fra tørresnore. Ved de tidligere minkfarme var reden ofte kantet med minkskind.

Foto: Per Ekberg

Jeg har meldt mig ind i rovfuglegruppen, fordi rovfuglene er pressede på grund af færdsel og skovning. Jeg har så mange gode timer derude og vil derfor gerne give noget igen.

Men også fordi jeg elsker at gå egne veje. Jeg er nysgerrig, kan lide at læse naturen, landskabet og bevoksningen og kombinere det med den viden, jeg får om rovfuglene. Jeg vil gerne finde ud af, hvor fuglene og dyrene bor. Jeg føler mig som en Sherlock Holmes."

Liva Bonnesen, medlem af rovfuglegruppen siden februar 2025.

- som ofte ligner rovfuglenes reder, selvom den ikke er det.

Dog er det ikke altid så let, da rovfuglene kan finde på at overtage hinandens reder, så det er vigtigt at tjekke de fundne reder igen om sommeren for at finde ud af, hvem der for tiden ejer reden.

Redetjek uden forstyrrelser

Når vi registrerer rovfuglerederne, er vi meget opmærksomme på, hvornår vi kan tillade os at gå i områderne, så vi ikke forstyrrer fuglene. Om vinteren er de ikke så sårbare, men så snart vi kommer ind i den periode, hvor de hævder deres territorium (februar/marts) og de lægger æg og ruger (april/maj), da går vi ikke rundt og forstyrrer, fordi vi risikerer, at de forlader reden og området.

Til gengæld vil de sjældent forlade deres rede og territorium, når først der er unger i reden. For at tjekke reden igen i sommerperioden skal det derfor ske efter at ungerne er store nok til at man kan se dem fra jorden med en kikkert. Samtidig kan vi bestemme, hvor mange unger et par har fået, så vi kan følge bestanden. ●

Foto: Per Ekberg.

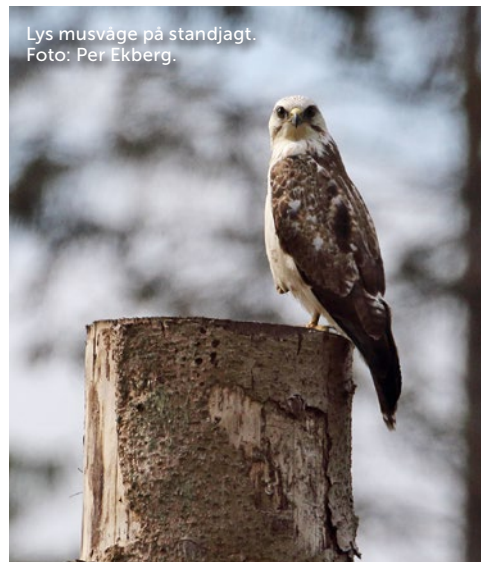

Foto: Erik Biering.

RAVNEN

Selvom raven ikke er en rovfugl, beskriver vi lige denne også, da dens rede kan forveksles med rød glentes rede.

Raven, som er en standfugl, bygger nemlig også reden af kraftige grene og lægger den tæt ved stammen i en grentvege. Den kanter også reden, fx med fåreuld og mængder af dyrehår. Det gør den sikkert for at holde på varmen, da den starter med at ruge meget tidligt på foråret, hvor der stadig kan komme frost.

Lys musvåge på standjagt.
Foto: Per Ekberg.

FÆLLESSKAB GENNEM FUGLE

I projektet 'Fællesskab gennem Fugle', der er støttet af 15. Juni Fonden, samarbejder DOF med Danmarks Jægerforbund og Danske Herregårdsjægere om information og beskyttelse af de danske rovfugle.

Per og Luise Ekberg fortæller mere i podcasten 'De fascinerende rovfugle og deres reder' produceret af Jægerforbundet.

FUGLEWEEKEND PÅ KLITGAARDEN I SKAGEN, D. 8. – 10. MAJ 2026

Hvert forår tiltrækker Skagen et stort antal fuglekiggere. Skagen Odde er nemlig lokation for en af Europas største koncentrationer af trækkende rovfugle samt store mængder af havfugle og vandfugle.

Områdets varierede natur med klitter, heder, moser og Skagen Klitplantage huser desuden over 100 ynglefuglearter ved bl.a. Grenen, Nordstrand og Flagbakken.

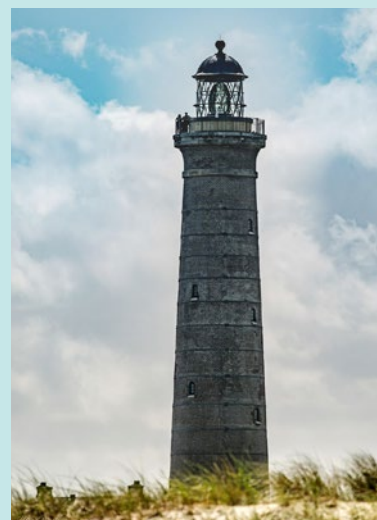
Pris 4650 kr. pr. person inklusiv 2 overnatninger, morgenmad, frokost og middag, foredrag og fugleture.
Se vores spændende program på <https://klitgaarden.dk/nyt-fra-klitgaarden> eller kontakt os på info@klitgaarden.dk

Lærkefalk, Skagen 2025. Foto: Egon Østergaard.

Klitgaarden.

Det grå fyr, Skagen (arkiv)

VI BYDER VIXEN VELKOMMEN I NATURBUTIKKEN

I årevis har vi i Naturbutikken oplevet en stigende interesse for stabiliserende optik. I den forbindelse har vi budt brandet Vixen og dets kikkerter velkommen på vores hylder.

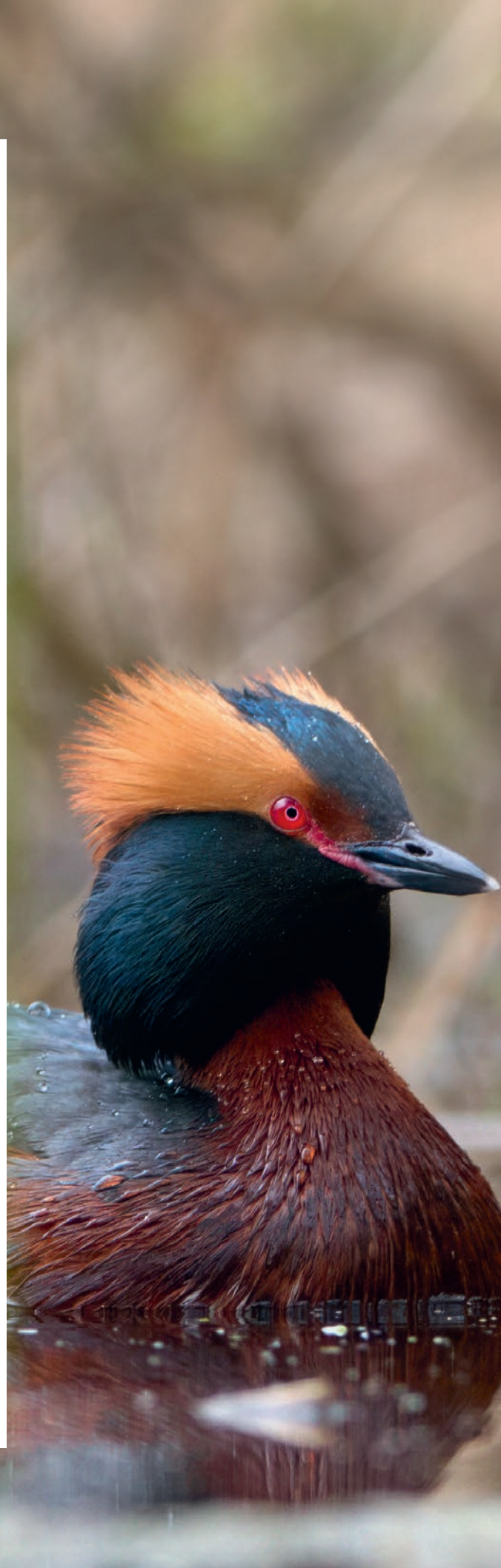
En håndkikkert med stabilisering er et genialt kompromis mellem håndkikkerten og teleskopet. Nem at have med, større synsfelt end teleskoper og højere forstørrelse end de fleste håndkikkerter. Man kan identificere fugle, der ellers er for langt væk til 8x eller 10x uden at behøve et teleskop. Vi har for nyligt udvalgt to forskellige modeller fra Vixens Atera II-serie, som der nok skal blive taget godt imod: **Atera II ED 16x50** og **Atera II ED 14x42**.

16x50-modellen tilbyder en lidt højere forstørrelse, men excellerer især ved sine store objektivglas med en diameter på hele 50 mm. Dette giver den en ekstra fordel, hvad angår lysindtaget, som især er vigtigt, når man benytter sig af høj forstørrelse. 14x42-modellen har til gengæld som fordel, at den er næsten 300 gram lettere, og dertil også fylder mindre i tasken.

De to modeller er begge konstruerede, så de vejer mindst muligt, uden at det går ud over den optiske præstation. Overvejer man en stabiliserende kikkert for at få den høje forstørrelse uden at skulle have al stativgrejet med, er disse modeller derfor meget oplagte!

NATUR BUTIKKEN

Vesterbrogade 138
1620 København V
naturbutikken.dk

Let model
der fylder
mindre i
tasken!

ATERA II ED 14X42

—
Pris kr. 8.499,-

**5% rabat
for medlemmer**

ATERA II ED 16X50

—
Pris kr. 11.999,-

**5% rabat
for medlemmer**

Objektiv
-glas med
en diameter
på hele
50 mm!

NYT FRA VERDEN

AF SEBASTIAN THORUP HANSEN

Tyndnæbbet spove uddød

Efter næsten 30 år uden sikre observationer, har IUCN i 2025 officielt erklæret tyndnæbbet spove for uddød. Den sidste officielle observation af spoven var i Merja Zerga, Marokko i 1995. Dog blev der muligvis observeret et enkelt individ i Ungarn i 2001, men dette blev aldrig bekræftet. Man har derfor nu konstateret, at den tyndnæbbede spove desværre er officielt uddød.

Nicola Crocford, ledende politisk rådgiver hos RSPB udtaler: "Dette er den første kendte globale uddøen af en fugl fra det europæiske fastland, Nordafrika og Vestasien. Dette er sket i vores levetid. Hvordan kan vi forvente, at lande uden for Europa tager ansvar for deres arter, når vores forholdsvis velhavende lande har fejlet?"

Årsagen til tyndnæbet spoves uddøen menes at være en kombination af bl.a. overudnyttelse af områder langs dens trækruter og ødelæggelse af vådområder.

Tyndnæbbet spove. Foto: Chris Gomersall, RSPB

Kolibri samarbejder med flagermus

Det har længe været kendt, at både kolibrier og flagermus kan bestøve blomster. Kolibrier foretrækker typisk smalle blomster, mens flagermus har brug for større åbninger, så de kan få hovedet ind og nå nektaren.

Et nyt brasiliansk studie af Isis Paglia og kollegaer fra Rio de Janeiro Botanical Garden viser, at den sjældne sydamerikanske bjergplante, *Callianthe sellowiana*, både er afhængig af kolibrier og flagermus, når den skal formere sig, og at plantens reproduktion falder markant, når kun én af grupperne er til stede.

Det særlige ved planten er, at dens blomster skifter form mellem dag og nat. Om dagen er de smallere og passer perfekt til kolibriens spidse næb, mens de om natten udvider sig, så flagermusen kan få hovedet ind og nå nektaren. Blomstens farver er også tilpasset, så både kolibrier og flagermus let kan finde den. Det er med til at gøre planten modstandsdygtig overfor bjergenes skiftende vejr og klima.

Kilde: Rarebirdalert.c.uk

Brasiliansk rubinstrube. Foto: Rafael Cerqueira / iStock

Nye vådområder i Filippinerne

BirdLife International er gået sammen med Asian Development Bank og andre partnere om et nyt projekt, der skal beskytte og forbedre vådområder i Filippinerne. Projektet, Philippines Flyway Project, fokuserer på tre vigtige vådområder, der fungerer som centrale rasteplasser for trækfugle som fx den truede Østspove på deres rejse mellem det nordlige Kina og Rusland og vinterkvartererne i Sydøstasien og Australien – og tilbage igen.

Projektet skal forhindre yderligere tab af levesteder og genoprette natur, der er blevet ødelagt. Samtidig vil dette også skabe bedre levevilkår for de lokale, da mangrover og vådområder også fungerer som et naturligt værn mod stormfloder.

Kilde: Birdlife.org

Jagtfalken går tilbage på Island

Verdens største falk, jagtfalken, står lige nu over for en kraftig tilbagegang i Island. Bestanden, der tidligere var oppe på 2000 individer, er nu nede på blot 500. Islandske ornitolog Ólafur Karl Nielsen beskriver situationen som 'meget alvorlig' og mener, at redningsprogrammer kan blive nødvendige.

Tilbagegangen skyldes især et kraftigt udbrud af fugleinfluenza blandt Islands havfugle. Når jagtfulke æder døde, inficerede havfugle, bliver de selv smittet, og flere er fundet døde af sygdommen. Med kun nogle få hundrede individer tilbage, og intet tilsyneladende fald i fugleinfluenzaen, beskrives situationen som akut.

Kilde: Rarebirdalert.c.uk

Foto: Jagtfalk. Foto: Missing35mm,iStock

Vella Lavella-monark. Foto: Joshua Bergmark

Verdens første foto af sky Vella Lavella-monark

En af verdens sidste fuglearter uden et billede er endelig blevet fotodokumenteret. I juli 2025 lykkedes det et hold fra Ornithological Expeditions at fotografere den sky Vella Lavella-monark på Salomonøerne. Arten, som udelukkende findes på øerne Vella Lavella og Ranongga i den vestlige del af Salomonøerne, er aldrig tidligere blevet fotograferet, og der blev derfor skrevet ornitologisk historie.

Vella Lavella-monark blev tidligere regnet som en art af Kulambangra-monark, men er på baggrund af DNA og dragt-kendetegn blevet sin egen selvstændige art.

Gruppen nåede i mål med deres dokumentation efter hårde vandreture gennem tæt skov og god hjælp fra lokale børn, der genkendte fuglen fra fuglebogen.

Kilde: Searchforlostbirds.org

Kend din KÆMPEØRN

Foto: John Larsen.

Havørnen er den største ørn i Danmark, og dens vingefang kan nå op til 2½ meter. På en lys himmel kan man næsten ikke se fuglens hvide hale, og da den lidt kan ligne en stor firkant på himlen, kalder man også havørnen for Den Flyvende Dør.

AF KARINA DEMUTH

Musvåge. Foto: Poul Holm Pedersen.

NEJ, DET ER IKKE EN HAVØRN

Hvis du har set en stor rovfugl mellem træerne i skoven eller på en pæl langs motorvejen, så er det nok en **musvåge**. Musvågen er nemlig en ret almindelig rovfugl, og **havørnen** vil du mest se ved vandet eller højt oppe i et træ, og tit ved en sø eller tæt på vand.

Havørn. Foto: John Larsen.

Foto: Helge Sørensen.

DE SMÅ MOBBER DE STORE

Man ser tit, at en eller flere **krager** flyver efter en ørn. Måske for at genere den så meget, at den forlader området. Det kan være fordi **ørne og krager konkurrerer om føden**, og fordi ørne kan finde på at tage krageunger i ynglesæsonen.

Foto: Helge Sørensen.

ØRNEUNGER

Havørnen lægger 1-3 æg i begyndelsen af marts. Den ruger på æggene i ca. 5 uger. De nye unger er helt **lysegrå**, og siden bliver de mørkere.

SPISER HAVØRNE BØRN?

En 100 år gammel historie fortæller om en ørn, der **griber fat** i en lille pige og flyver hende op på et stejlt klippefrem-spring. **Men ørne kan ikke tage børn eller babyer.** De er sky og bange for mennesker, og en havørn kan under alle omstændigheder løfte højst et par kilo.

ET FALKEBLIK?

Havørnen ser ca. 10 gange bedre end os mennesker og kan spotte et bytte på flere kilometers afstand. Når nogen ser godt, siger man, at de har et falkeblik. Men man kunne altså lige så godt sige et **ØRNEBLIK**.

ER ØRNE SJÆLDNE?

I gamle dage skød man ørnene, og til sidst var der ikke flere havørne tilbage i Danmark. I dag er ørnen fredet, og siden 1990'erne har den bredt sig som ynglefugl over næsten hele landet. Vi har nu **ca. 181 ynglepar** og en del unge ørne uden territorie.

Foto: Helge Sørensen.

HER BOR EN ØRN!

En **ørnerede** kan være næsten to meter bred og ses mest i høje træer. Reden ligger tit i nærheden af vand, men ørnen er en stærk flyver og kan flyve op til 10 km fra reden for at hente fisk til sine unger.

Foto: Helge Sørensen

FISK, FUGL OG ÅDSLER

Havørne lever mest af **fisk**, og det er spændende at se, når de kæmper med at løfte en stor fisk ud af vandet. Er fisken så stor, at ørnen ikke kan lette med den, kan det ske, at den padler med vingerne og trækker byttet ind på land. Havørnen spiser også fugle og ådsler, fx trafikdræbte dyr langs vejen.

I serien "Landet med de mange ..." sættes fokus på en art, der trives særligt godt i et bestemt lokalområde.

LANDET MED DE MANGE BOMLÆRKER

Mange af vores helt almindelige arter er ved at forsvinde fra det danske landskab. Men nogle steder går det faktisk overraskende godt, på trods. Et eksempel er bomlærken, der på et økologisk drevet landbrug i Thy trives særdeles glimrende.

AF MARTIN BRINK

Om vinteren samles bomlærker i flokke i lokalområdet. Foto: Albert Steen-Hansen.

Bomlærken er en lille kraftpakke, og hvad den mangler i farver, har den i udstråling og karakter. Foto: Henrik Wejding.

Markrande med vilde planter og som her krattet med hjemmehørende arter af træer og buske langs et genåbnet vandløb er en vigtig forudsætning for bomlærkens trivsel. Foto: Henrik Wejding.

Foto: Helge Sørensen.

Her i februar vil du oftest møde bomlærken tilfældigt som en del af en flok ude på markerne. Her er de små gråbrune fugle på evig jagt efter frø fra ukrudt eller spildfrø fra sidste års høst. Om natten overnatter de kollektivt, typisk i rørskove. Bomlærkernes antal om vinteren afspejler, hvordan fuglen har klaret sig tidligere på året på det aktuelle ynglested.

I Danmark finder du kun arten i forbindelse med agerland, og den er fortsat karakterfugl i det vestlige og nordlige Jylland. Siden 1950'erne er bomlærken gået stærkt tilbage i det danske landskab, hvor redested, fødekilder og vinteroverlevelse er de afgørende faktorer for fuglens trivsel.

Oftest møder du fuglen i det åbne land, hvor den sidder og synger i en lille busk eller på en hegnstråd med en karakteristisk kort og skinger trille. Føden er først og fremmest frø, men den spiser også insekter og plantedele, og ungerne fodres i starten med insekter.

Foto: Helge Sørensen.

Alene siden begyndelsen af 1980'erne er bomlærken gået 70 % tilbage og er nu forsvundet helt fra store dele af Øerne. Arten er derfor kommet på rødlisten over truede arter og talte i 2018: 28.000 par (Danmarks Fugle på dof.dk).

Et af de steder, hvor bomlærken imidlertid stadig har det rigtig godt, er i Thy hos Ebbe og Jørga, der har drevet økologisk landbrug siden 1980'erne.

Økologi og naturhensyn hjælper bomlærken

Ebbe og Jørga Hvelplund har boet på ejendommen i Thy i mere end 40 år. Parret var med til at starte Thiese Mejeri op i 1988, og de var en del af første bølge af økologer i Danmark. De har begge meget interesse i naturen omkring dem og følger den hver dag hele året.

"Vi nyder de almindelige fugle ude på markerne og omkring gården hver eneste dag, og bomlærken er i den grad en karakterfugl her. Det er dejligt at den trives, og at vi alle kan være her ▶

Bomlærker

Foto: Helge Sørensen.

Også brak med vilde planter er en vigtig forudsætning for bomlærkens trivsel. Foto Martin Brink.

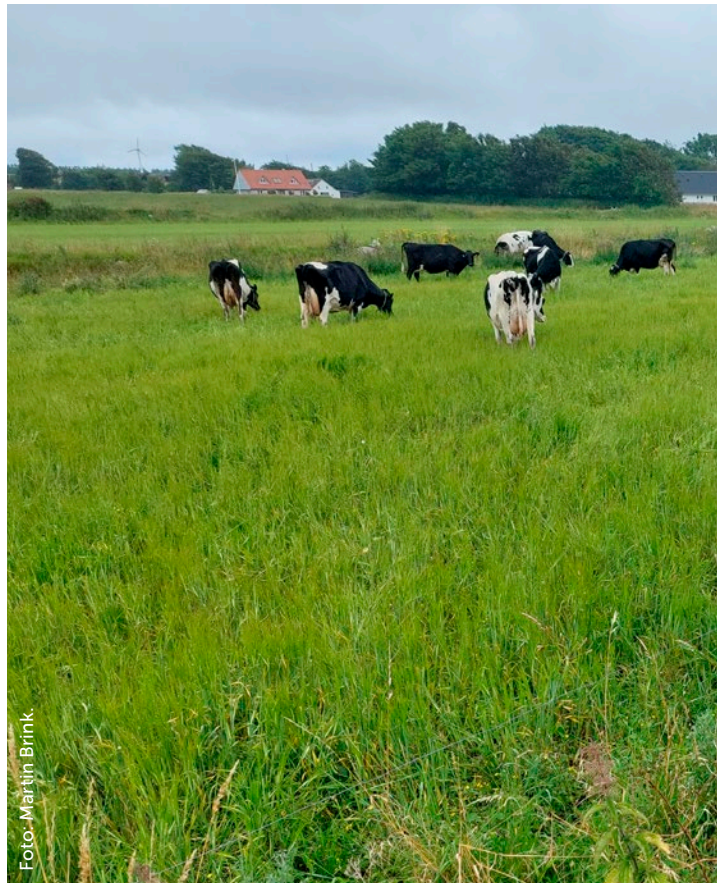

Foto: Martin Brink.

Fra 2025 har det været kvier fra et andet økologisk brug, der har stået for græsningen. Men fortsat med Jørga og Ebbe i styring.

“

*Blandt Landmandens gode daglige
Bekendte maa endnu nævnes
Kornlærken, også kaldet Bomlærken
...Når man på en Spadseretur hen
ad Landevejen i Forårstiden næsten
uafbrudt hører dette Trritssss-Råb, bliver
det let noget trættende, men der er
dog en virkelig Friskhed i Tonerne og en
hjørteelig tillidsfuld Henvendelse i dens
lille simple Kvad, som er i god Samklang
med de grønne Kornmarker og den fri
Natur, ...*

(VORE SANGFUGLE AF
SEVERIN PETERSEN, 1901)

”

- samtidigt. Uden fuglene ville hverdagen på landet være meget fattigere”, fortæller Ebbe. “Nogle af de tiltag, som vi har arbejdet meget med, er at beskytte og pleje de kilometervis af jorddiger, som omkranser jorden. Vi har åbnet et vandløb, som tidligere var rørlagt, og endelig driver vi vores landbrug økologisk med græssende dyr og variation i driften.”

Tællerute med masser af klik

Som hyppig ynglefugletæller kan ornitolog Henrik Wejdling bekræfte ejendommens rige fugleliv. På sin faste tællerute i begyndelsen af maj når han fra solopgang kl. 5.12 til 6.12 op på hele 16 forskellige bomlærker, med et gennemsnit over sæsonen på omkring 13 bomlærker indenfor tælleruten på 1000 meter. Det er tre gange så mange som på de konventionelt dyrkede jorde på naboejendommen, og langt flere end andre steder i landet.

Mens solen står op og fuglekoret tager til i styrke kan han registrere syngende hanner på hegnstråde, i buskene og agertidslerne og på de brede jorddiger, ligesom der er travle fødesøgende hunner, som knokler med at finde føde til det første kuld unger i det ru græsdekke på foldene og i en havremark krydret med masser af vilde urter. Hunnerne kendes på deres mindre størrelse, men

Foto:
Helge Sørensen.

større arbejdsomhed – det er nemlig udelukkende dem, der står for ungeopfodringen.

For at opretholde bestanden skal bomlærken helst have to kuld unger på en sæson. Små fugle med relativ stor dødelighed og lav levealder kan være helt afhængige af to kuld, og deres krav til redested og føde skal derfor være opfyldt hele sommerhalvåret.

”Tætheden af bomlærker på dette sted er sin egen oplevelse, og noget vi kun kan drømme om på min nu bomlærke-tomme sjællandske hjemegn, hvor der dog ellers er så rigeligt af kornmarker”, ræsonnerer Henrik Wejdling. At overveje hvorfor nogle områder er egnede levesteder eller ikke er det for bestemte fuglearter, er en evig kilde til nysgerrighed og inspiration. Udover at give et håb kan det også være en vejviser for at vende tilbage til fremgang andre steder i landet. ●

Derfor går det bomlærken godt hos Ebbe og Jørga

Når helt almindelige fuglearter forsvinder mellem fingrene på os, så er det en trøst, at fuglene har refugier, hvor de fortsat trives. På ejendommen i Thy er der udover bomlærken yderligere syv ynglende rødlistede arter, nemlig sanglærke, agerhøne, tyrkerdue, gulbug, slørugle, stær, gulspurv og vagtel. Det er især følgende forhold, der er i spil.

- Ejendommen ligger i Brund lige nord for Thisted i et helt åbent landskab med få levende hegn og ingen skov. Altså i udgangspunktet et godt sted for en fugl tilknyttet åbne steppelignende landskaber med spredte buske.
- Der er flere tusinde meter med varig natur bestående af diger og bræmmer med mange forskellige vilde planter og få spredte vindblæste tjørnebuske, hyld eller vildroser (en økologisk infrastruktur, som går ud over de økologiske regler).
- Der er åbne vandløb med vilde planter ved bredden og insekter med larvestadier i vandet. Her kan bomlærken i ungetiden let snuppe de nye insekter, når de efter puppe- eller nymfestadiet 'pumper vingerne op' ved bredden. Urterne vil blomstre og sætte frø, som giver skjul og levesteder til de voksne fugle.
- De obligatoriske 4 % brak på landbrugsejendomme, ukrudt i markerne og vårsæede afgrøder giver flere ukrudsarter og frø af forskellig slags og på forskellige tidspunkter af ynglesæsonen.
- Økologisk drift uden pesticider giver flere plantearter og blomster (frøsætning) både i marken og i tilstødende natur. De udegående græssende kreaturer skaber variation på græsmarkerne, og deres gødning har mange insekter tilknyttet, til fordel for bomlærken, særligt når ungerne er små og afhængige af proteinrig føde. De mange trådhegn og pæle, som deler græsmarker op i flere enheder, fungerer samtidig som udkigs- og sangposter.
- Senere høst i Thy grundet den nordlige beliggenhed med koldere forår giver bomlærker, som yngler i selve afgrøden, mulighed for at få kuld nummer to uden at reden ødelægges.

Ebbe og Jørga Hvelplund var med til at starte Thiese Mejeri op i 1988, og de var en del af første bølge af økologer i Danmark. Foto: Elise Hvelplund Brink.

NORDJYLLAND:

1. Skagen Fuglestation, Skagen
2. Batterivej, Skagen
3. Nordmandshage, Hals
4. Ulvedybet, Brovst
5. Vilsted Sø, Ranum
6. Lille Vildmose, Kongerslev

NORDVESTJYLLAND

7. Vejlerne, Fjerritslev
8. Agger Tange, Vestervig
9. Kølsen Enge, Viborg
10. Grynderup Sø, Roslev
11. Agerø, Karby

VESTJYLLAND

12. Skjern enge, Tarm
13. Værnengene/Tipperne, Nr. Nebel
14. Vest Stadil Fjord, Tim
15. Nisum fjord, Ulfborg
16. Geddal enge, Vinderup

SYDVESTJYLLAND

17. Blåvand Fuglestation/Blåvandshuk, Blåvand
18. Mandø, Ribe
19. Filsø, Oksbøl
20. Klelund Dyrehave, Hovborg
21. Sneum Sluse, Tjæreborg

ØSTJYLLAND

22. Egå Engsø, Risskov
23. Fornæs, Grenaa
24. Vråds Sande/Store Hjælland Plantage, Bryrup
25. Sødringholm, Havndal
26. Alrø, Odder

SYDØSTJYLLAND

27. Hammer Mølle, Vonge
28. Kongens Kær, Vejle
29. Hejlsminde Nor, Hejls
30. Randbøl Hede, Billund
31. Uldum Kær, Uldum

SØNDERJYLLAND

32. Vidåslusen, Højer
33. Ballum Sluse, Bredebro
34. Rømødæmningen, Skærbæk
35. Draved Skov, Løgumkloster
36. Slivsø, Haderslev

FYN

37. Gyldensteen Strand, Bogense
38. Roholm, Munkebo
39. Gulstav-området, Bagenkop
40. Brændegård Sø, Faaborg
41. Helnæs Made, Ebberup

VESTSJÆLLAND

42. Borreby Mose, Skælskør
43. Røsnæs, Kalundborg
44. Tempelkrogsøen, Vipperød
45. Korshage, Rørvig
46. Hovvig, Nykøbing Sj.

NORDSJÆLLAND

47. Melby Overdrev, Liseleje
48. Søborg Sø, Græsted
49. Selsø Sø, Skibby
50. Gribskov, Helsinge
51. Nivå Bugt og strandenge, Nivå

KØBENHAVN

52. Gundsømagle Sø, Roskilde
53. Stevns Klint, Højerup
54. Ølsemagle Revle, Køge
55. Utterslev Mose, Brønshøj
56. Vestamager, Kastrop

STORSTRØM

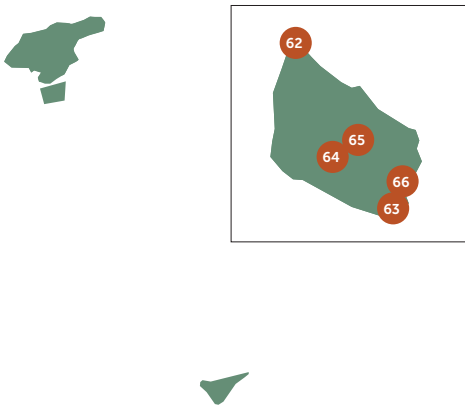
57. Maribosøerne, Maribo
58. Saksfjed/Hyllekrog, Rødby
59. Gedser Fuglestation/Gedser Odde, Gedser
60. Bøtø Enge, Væggerløse
61. Nyord Enge, Nyord

BORNHOLM

62. Hammeren, Allinge
63. Dueodde, Nexø
64. Udkæret, Aakirkeby
65. Bastemose, Aakirkeby
66. Nexø Sydstrand, Nexø

KOM MED PÅ FUGLEKURSUS, FUGLETURE OG FOREDRAG

DOF's 13 lokalafdelinger, 3 fuglestationer og Fugleværnsfonden arrangerer året rundt foredrag, fuglekursus, møder og ikke mindst en lang række fugleture over hele landet. Alle medlemmer af DOF er velkomne, og langt de fleste ture er gratis. Der er særlige udflugter for nye fuglekiggere, hverdagsture specielt for seniorer, temature om vadefugle eller rovfugle og meget mere. Fugleturene er ofte stedet, hvor du får god kontakt med andre fuglekiggere, og de erfarne turledere deler gerne ud af deres viden om naturen, fuglene og hvordan man kender de mange arter fra hinanden. En tur med turleder varer typisk to-fire timer, og det er ikke nødvendigt at tilmelde sig på forhånd medmindre andet er angivet i teksten.

Tjek turkalenderen for tid, sted og nærmere information om de lokale ture på dof.dk/ture. Vær opmærksom på at flere af lokalafdelingerne har yderligere oplysninger og opdateringer på egne hjemmesider.

På kortet kan du se nogle af de mange lokaliteter, som DOF og Fugleværnsfonden gennem årene har besøgt på vores fugleture og andre arrangementer.

DANSK ORNITOLOGISK FORENING – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International.
Vesterbrogade 138-140,
1620, København V
Telefon (onsdag kl. 11-15):
3328 3800

DOF's formand:
Egon Østergaard tlf: 3116 2030,
email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF: Ønsker du at blive medlem af DOF, kan det ske via dof.dk eller ved at kontakte dof@dof.dk.

Ønsker du at give en donation, kan du indbetale beløbet til Merkur reg. nr. 8401 kontonr. 1043118. Donationer og støttebeløb er fradragsberettiget.

Årlige kontingenter:

Medlemmer:	570 kr.
Ungdomsmedl. (til 30 år):	265 kr.
Ørneklub (6-12 år):	265 kr.
Husstandsmedlemskab:	760 kr.

Naturbutikken:

Naturbutikken i Fuglenes Hus
tlf: 3328 3838.
Åbningstider:
Man.-fre. kl. 11-17, lør. 10-16.
www.naturbutikken.dk

GAVEKORT TIL BIDRAGYDERE

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til Fugle & Natur. Som en anerkendelse modtager bidragerne et gavekort til Naturbutikken efter flg. retningslinjer:

1) Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning.

2) Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVJ modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore.

3) Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort.

4) Artikler på ca. 1500-2000 ord anerkendes med et gavekort på 200 kr.

5) Fotos anerkendes med gavekort således:
A: 1 foto, 100 kr. / B: 2-4 fotos, 200 kr. / C: 5+ fotos, 300 kr.

6) Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

Se dof.dk og lokalafdelingernes hjemmesider for opdateringer

DOF BORNHOLM

Formand Jens Christensen
Tlf: 6133 0425
E-mail: jechbornholm@gmail.com
dof-bornholm.dk

DOF KØBENHAVN

Formand Ingelise Aarøe Petersen,
Kaktusvej 55, 2300 København S
Tlf.: 3258 3705 / 2681 3705
E-mail: ihaapd@gmail.com
dofkbh.dk

Grågæssene

(Underafdeling af
DOF København)

Jan Chr. Møllerup
Tlf. 40 50 84 87
E-mail: f.mollerup@mail.dk

Specielt for
SENIORER

DOF ROSKILDE

(Underafdeling af DOF København)

Solveig Jonasson
Tlf.: 5160 6797
E-mail: dof-roskilde@dof-roskilde.dk

dof-roskilde.dk
facebook: DOF Roskilde

DOF KØGE

(Underafdeling af DOF København)

Marta Bagoly Grun
Tlf.: 3042 2449
E-mail: mbgrun@gmail.com

dofkoege.dk

DOF TRAVEL

(Underafdeling af DOF København)

Fuglerejser til nære og fjerne destinationer med erfarne og kvalificerede turledere. Også småture og busture.

doftravel.dk

E-mail: travel@dof.dk
Tlf.: 5114 6115 (tirsdage 18.00-19.30, undtagen juli og juleferien)

REPRÆSENTANTSKABSMØDE

DOF's forårsrepræsentantskabsmøde finder sted i dagene 18. – 19. april 2026 i København. Dagsordenforslag skal være repræsentantskabets forretningsudvalg i hænde senest 4 uger før mødet.

Eventuelle spørgsmål sendes på mail til Michael Fink i Fuglenes Hus – michael.fink@dof.dk

DOF FYN

Formand Henrik Kalckar Hansen,
Norddalen 47, 5260 Odense S
Tlf. 3070 9038
E-mail: kalckar@webspeed.dk
doffyn.dk

DOF NORDJYLLAND

Formand Gitte Holm,
Monstrupvej 8, 9500 Hobro
Tlf.: 2175 4868
Email: jpg.holm@gmail.com
dofnord.dk

Gråmejsenord

(Underafdeling af
DOF Nordjylland)

Poul Erik Sperling,
Tlf. 2028 4405
E-mail: pes@vildtfarmnord.dk

Specielt for
SENIORER

NORDSJÆLLAND

Formand John Hansen,
Rådhusvænget 21, 2 tv.,
3600 Frederikssund
Tlf.: 2229 5242
E-mail: forpersoner.nordsjaelland@dof.dk
dofnordsj.dk

DOF NORDVESTJYLLAND

Formand Martin Høj Hansen,
Sølystvej 10, 8830 Tjele
Tlf: 8751 4152 / 6133 3655
E-mail: nordvestjylland@dof.dk
dof-nordvestjylland.dk

DOF Nordvestjylland/

Gråmejserne
<https://dof-nordvestjylland.dk/lokalafdelingen/grupper-og-udvalg/gramejserne>

Specielt for
SENIORER

DOF STORSTRØM

Formand Bo Kayser,
Pilevej 2, Stensby, 4773 Stensved
Tlf. 5134 6278.
E-mail: kontakt@dofstor.dk
dofstor.dk

DOF SYDVESTJYLLAND

Formand Karin Gustausen,
Solvænget 10, 6710 Esbjerg V
Tlf. 2825 8786
E-mail: kgustausen@gmail.com
dofsydvest.dk

DOF SYDØSTJYLLAND

Formand Conny Brokholm,
Heisesvej 18, Vinding, 7100 Vejle
Tlf. 2449 8504
E-mail: cb@dof-sydostjylland.dk
dof-sydostjylland.dk

DOF SØNDERJYLLAND

Formand Gert Fahlberg,
Sottrupskov 10, 6400 Sønderborg
Tlf: 2631 1013
E-mail: gert.fahlberg@bbsyd.dk
dof-syd.dk

DOF VESTJYLLAND

Formand Lars Holm Hansen,
Sandbækvej 26, Grønbjerg, 6971 Spjald
Tlf. 2296 1317
E-mail: lholmh@gmail.com
dofvestjylland.dk

Gråspurvvene

(Underafdeling af DOF Vestjylland)

Ingerid Elmquist,
tlf. 5121 7375,
E-mail: ingeridelmquist@gmail.com
dofvestjylland.dk

Specielt for
SENIORER

DOF Vestjylland / Ture og møder

Marianne Linnemann,
tlf. 2014 5010
E-mail: linnemann@gmail.com
dofvestjylland.dk

Se dof.dk og lokalafdelingernes hjemmesider for opdateringer

DOF VESTSJÆLLAND

Formand Morten Jensen,
Stenhøjallé 4, 4581 Rørvig
Tlf: 2125 8742
E-mail: vsj.formand@dof.dk
dofvsj.dk

DOF ØSTJYLLAND

Formand Niels Kristian Bech Jensen,
Ladegårdsbakken 18, Spørring, 8380 Trige
Tlf: 2982 9371
E-mail: mail@dofoj.dk
dofoj.dk

Gråkragerne
(Underafdeling af
DOF Østjylland)

Dofoj.dk/graakragerne

Specielt for
SENIORER

Fuglepigerne
(Underafdeling af
DOF Østjylland)

Rikke Rørbech
E-mail: rikkesbreve@gmail.com
fuglepiger.wordpress.com

Specielt for
KVINDER

DOF UNG

Med medlemskabet DOF UNG har du mulighed for at møde andre unge, som

også interesserer sig for fugle og natur og blive en del af et stort fuglefællesskab. Sammen tager vi på fugleture og lejre, hvor vi deler de fede oplevelser, bruger masser af tid i naturen og lærer af hinanden.

Dof.dk/dofung

Facebook: DOF UNG

ØRNEKLUBBEN

Ørneklubben er DOF's medlemstilbud til de 6-12-årige børn, der er vilde med fugle og natur. I Ørneklubben tager vi på spændende fugleture, hvor vi taler om og kigger på ørne og andre flotte fugle. Vores ture byder også på sjove lege, aktiviteter og quizzes om fugle, så vi kan blive bedre til at bestemme dem og lære hinanden at kende. Som medlem af Ørneklubben får du hvert halve år et nyt turprogram på mail, så det er nemt at holde sig opdateret på kommende aktiviteter over hele landet.

Ørneklubben.dk

Se også turkalenderen og Facebook

Birding
FOR BØRN

FUGLEVÆRNSFONDEN

Kom med på guidet fugletur i et af Fugleværnsfondens naturreservater. Turene er gratis og for alle.

fugleværnsfonden.dk

FUGLESTATIONERNE

DOF's tre fuglestationer ligger dér, hvor fugletrækket koncentrerer forår og efterår. De mange og de sjældne fugle tiltrækker også mange ornitologer, som får nogle store fugleoplevelser, masser af hyggeligt samvær og samtidig indsamler vigtige data om fugle og fugletræk.

BLÅVAND FUGLESTATION

Stationsleder Henrik Böhmer
Fyrvej 81, 6857 Blåvand.
Tlf. 2230 2244
E-mail: blaavand@dof.dk

blåvandfuglestation.dk

GEDSER FUGLESTATION

Gedser Fyrvej 4, 4874 Gedser
Tlf. 2362 4874
E-mail: kontakt@gedserfuglestation.dk
gedserfuglestation.dk

SKAGEN FUGLESTATION

Forstander & Naturvejleder
Simon S. Christiansen,
Fyrvej 36, 9990 Skagen
E-mail: skagen@dof.dk
Tlf.: 2177 5020
E-mail: ssc@dof.dk
skagenfuglestation.dk

Kan du også bedst lide at rejse i mindre grupper?

Det synes vi også, så vi kan lære hinanden at kende, og de, der rejser alene, bliver altid en del af gruppen.

Se vores rejser på williamsrejser.dk

Williams Rejser

Klostermosevej 140 · DK-3000
Helsingør · Tlf.: +45 20 22 19 90
fw@williams.dk · williamsrejser.dk

AT/ST BALANCE

SWAROVSKI
OPTIK

dao.as
Kontakt 44 51 73 37

N SHAKE.

UDEN RYSTEN. UDEN TVIVL.
UDEN TØVEN.

RYSTEFRI
BILLEDSTABILISERING

REN HÅNDHOLDT
FRIHED

ØJEBLIKKELIG KLARHED.
OMGÅENDE HANDLING.

NYHED

SEE THE UNSEEN

Afsender: Dansk Ornitologisk Forening (DOF) • Vesterbrogade 138-140 • 1620 København V